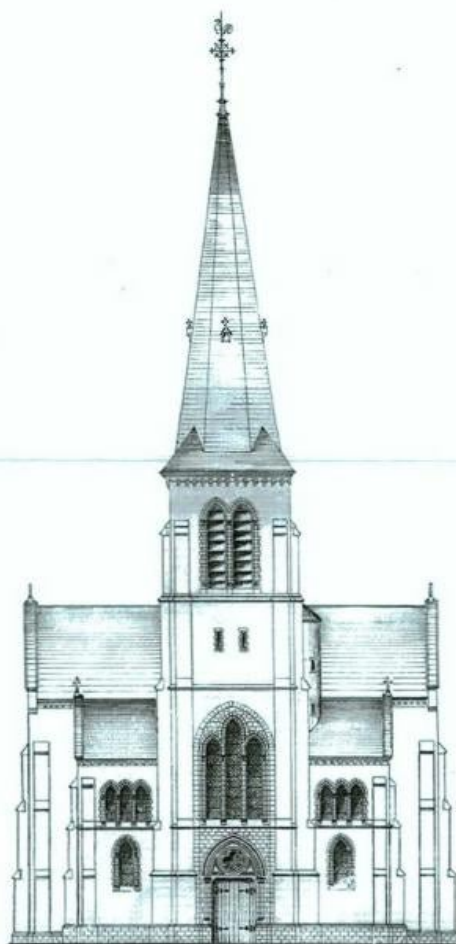

En het dorp zal duren ...

Parochiekerk Sint-Jan de Doper - Huizingen

Nr. 7 ■ juli - september 2000 ■ 2de druk, mei 2013

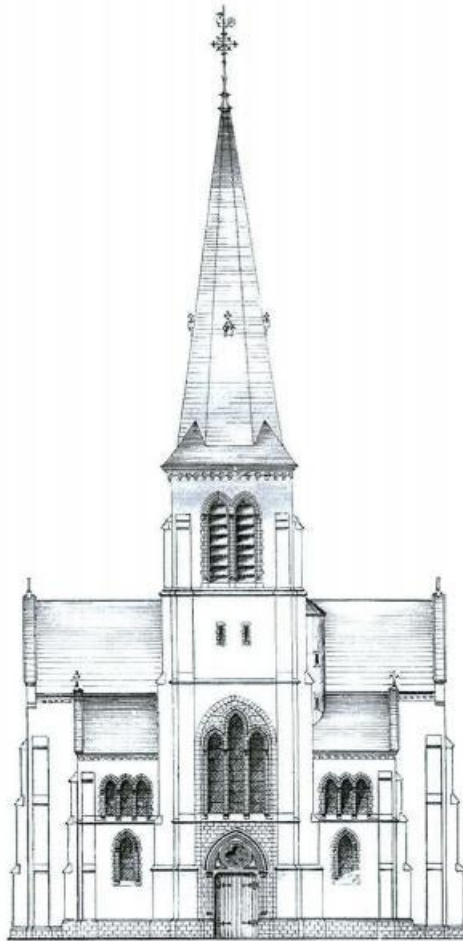

Trimestrieel tijdschrift van het heemkundig genootschap
"van wittthem" Beersel

En het dorp zal duren ...

Parochiekerk Sint-Jan de Doper - Huizingen

Nr. 7 ■ juli - september 2000 ■ 2de druk, mei 2013

Trimestrieel tijdschrift van het heemkundig genootschap
"van wittthem" Beersel

In memoriam Rik D'Hondt

Rik D'hondt

Echtgenoot van Elsy Michiels.
Geboren te Sint Genesius Rode
op 31 mei 1923
Overleden te Ukkel op 2 juli 2000.

Oud-leraar aan het Sint-Victorinstituut
en de Scheppersnormaalschool.
Voorzitter van de Beerselse Cultuurraad.
Ridder in de Orde van het Gulden Masker.

Ereburger van San Candido
(Innichen - Italië).

Reisleider en Vertegenwoordiger
van de VTB-VAB.

Bestuurslid van het Heemkundig
Genootschap van Witthem.

Laureaat van de eerste
Anton van Wilderodeprijs.

*Wij zullen hevig eenzaam zijn met velen
nu hij ons zonder nagroet achterliet,
deelachtigen aan het terecht verdriet
van al wie van zijn tien talenten delen.*

*Hij is niet weg, niet écht wanneer wij bidden
Geef hem het heil dat hij van U verwacht
o lieve God, - én ons voldoende kracht
om te aanvaarden dat Uw wil geschiede.*

Rik,

In de streek geboren en getogen, met jouw ervaring en kennis, was je de drijvende kracht en de inspirator van een Cultuurraad, die het niet alleen hield bij het verstrekken van adviezen.

Tot de laatste dagen heb jij als Voorzitter je ploeg bezield en aangezet, de jaarlijkse tentoonstellingen, concerten en Guldensporenvieringen tot een goed einde te brengen.

Toen we je tijdens de laatste Guldensporenviering moesten missen, wisten we dat we jouw geplande afscheidsrede als Voorzitter van de Cultuurraad, niet meer zouden horen.

Nochtans wilden wij op die Vlaamse feestdag, die jij zonder compromissen in ere hield, je verrassen met de Anton van Wilderode-prijs, die we jou in alle stilte reeds weken geleden hadden toegezegd, maar het stilletjes hadden verzwegen. Het had een mooie verrassing moeten worden.

Voor het behoud van de eigenheid van onze dorpen, die jou zo nauw aan het hart lag, kon ook het Heemkundig Genootschap van Witthem mede onder jouw impuls, een steentje bijdragen.

Daarom steunde je ons werk en stond je op elk uur van de dag klaar om, o. m. onze teksten in een keurige taal te gieten alvorens ze te publiceren. Ooit zou je ons helpen bij het registreren van typische gezegden en woorden in onze streektaal, omdat zij onze taal en eigenheid kleuren en zeker niet mogen verloren gaan.

Rik, we zullen je missen, maar jouw aanmoedigingen en jouw ontelbare bijdragen ten voordele van de Beerselse gemeenschap en van het Heemkundig Genootschap in het bijzonder steeds indachtig blijven ! Het zal een stimulans voor ons zijn, aan de ingeslagen weg te blijven werken !

Hugo Partous
Schepen van Onderwijs, Cultuur en Toerisme

Inhoud

<i>In memoriam Rik D'Hondt</i>	2
HUGO PARTOUS	
<i>Ten geleide</i>	5
PATRIC MAERVOET	
<i>De neogotische Sint-Jan-de-Doperkerk van Huizingen 100 jaar.</i>	7
WILFRIED WOUTERS	
<i>Voorouders... gevonden?</i> DEEL 3	40
MARC DESMEDT	
<i>Colofon</i>	51

Ten geleide

PATRIC MAERVOET - Pastoor Huizingen

Honderd jaar parochiekerk Sint-Jan de Doper te Huizingen.

Zo'n jubileum geeft reden om te vieren.

Als parochiegemeenschap zijn we blij dat het Heemkundig Genootschap Van Witthem dit jubileum met deze uitgave in de kijker stelt.

Onze dank gaat naar de heer Wilfried Wouters die heel wat opzoekingswerk deed voor het hoofdartikel. Ons kerkgebouw kent een hele geschiedenis, die door hem verhaald wordt met woord en beeld. Een uitnodiging om het allemaal eens te komen bekijken met eigen ogen en zelfs als rasechte inwoner verrassende ontdekkingen te doen.

Honderd jaar kerk overspant de geschiedenis van een dorp met zijn parochieleven, sociaal en cultureel leven en tal van andere aspecten. Het zou het onderwerp kunnen zijn van een volgende studie.

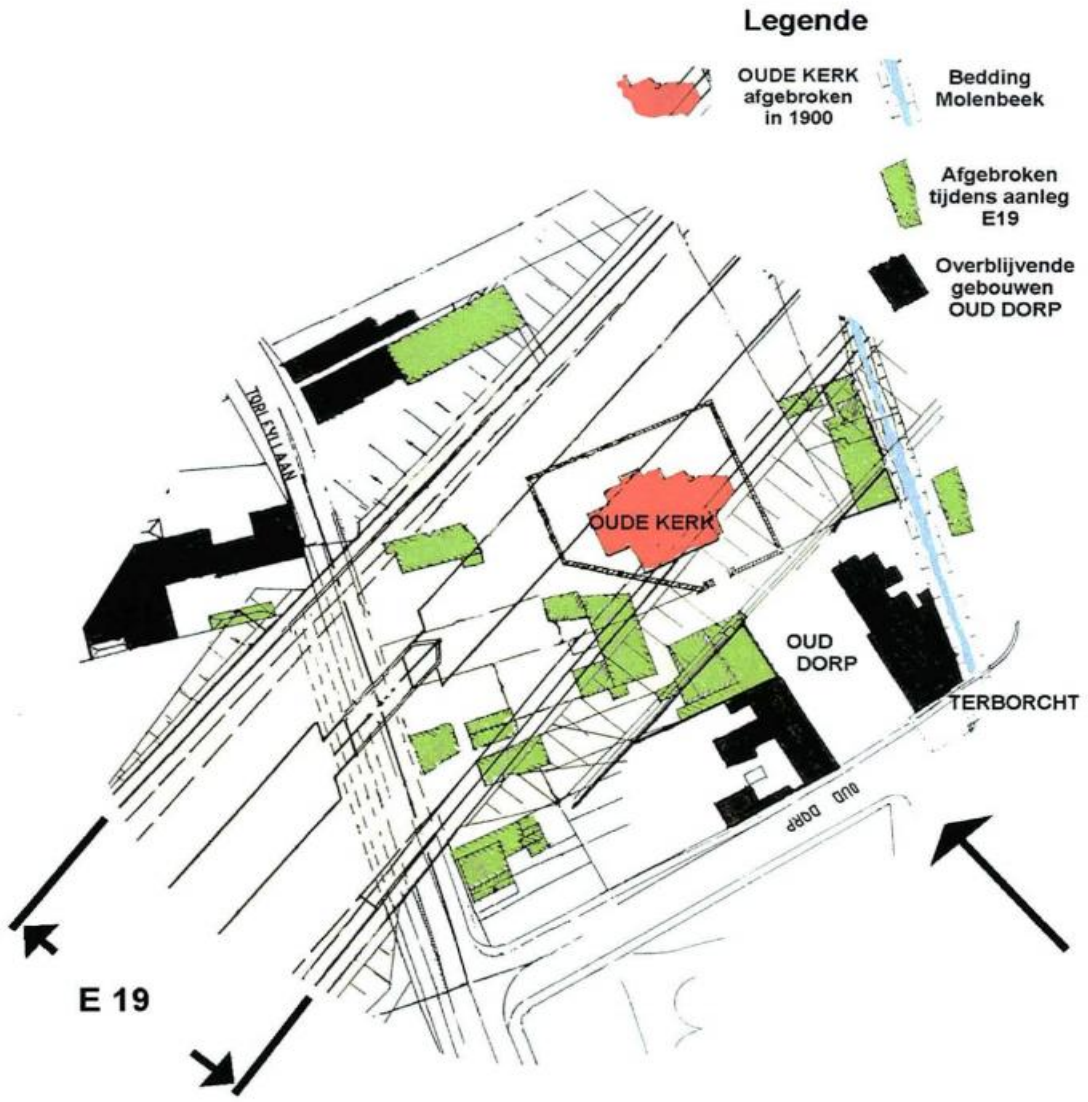
We voelen ons eveneens zeer dankbaar tegenover het Gemeentebestuur van Beersel. Dankzij hen kreeg onze "*jubilaris*" een nieuwe torenbedekking, nieuwe goten en een likje verf op alle houtwerk van het dak. (De geschiedenis dient immers niet alleen te worden neergeschreven. Ze dient ook te worden geconserveerd.)

Daar bovenop kwam het beeld van Johannes de Doper, een werk van Camille Colruyt (+). Het pronkt midden het vernieuwd kerkplein. Het beeld, aangekocht door de gemeente Beersel, werd onthuld door burgemeester Casaer en gewijd door bisschop Jan Debie.

Op deze wijze stelde het gemeentebestuur andermaal een gebaar dat de Huizingenaren recht naar het hart ging. Johannes de Doper is niet alleen de patroonheilige van onze parochiekerk, hij siert eveneens het aloude wapenschild van Huizingen.

Of hoe op deze wijze de geschiedenis nog eens recht werd gedaan.

Met oprechte dank.

De "oude dorpskom rond 1900" - Schilderij van Pierre Michiels (eigendom gemeente Beersel).

DE NEOGOTISCHE SINT-JAN-DE-DOPERKERK VAN HUIZINGEN 100 JAAR

WILFRIED WOUTERS

DE OUDE KERK

De Sint-Jan-de-Doperkerk van Huizingen werd gebouwd tussen 1896 en 1899. Zij verving een kleine gotische kerk in het "oude dorp" aan de Molenbeek. Deze bescheiden dorpskerk, waarvan de bouwgeschiedenis teruggaat tot rond 1400, werd meermaals herbouwd en vergroot. Op het ogenblik van de afbraak in 1900, bestond ze uit een westertoren met spits en een éénbeukig schip met drie traveeën, dat samen met het koor door een zadeldak was overwelfd.

Tegen het middendeel van het schip stond een uitbouw als een dwarsbeuk.

De Koninklijke Monumentencommissie was van oordeel dat de kerk geen artistieke of archeologische kwaliteiten had en dat ze zonder meer mocht verdwijnen. Er moesten zelfs geen foto's van genomen worden. Op 1 juli 1900 besliste de gemeenteraad van Huizingen dat de kerk door aannemer Wastiau uit Dworp voor 325 frank kon gesloopt worden. Deze beslissing betekende het einde van het schilderachtige dorp aan de Molenbeek waar Huizingen sinds vele eeuwen was gelegen.

Uit vorige eeuw, een unieke foto van de "oude kerk".

Eveneens uit vorige eeuw, de schilderachtige Molenbeek achter de "oude kerk".

HET NIEUWE DORP

De verschuiving van het dorpscentrum startte met de bouw van een nieuwe pastorie.

De gronden hiervoor werden verkregen door een ruiloperatie begin 1889 met de kasteelheer, burgemeester Albert Vaucamps. Een jarenlang geschil tussen Vaucamps en de kerkfabriek aangaande de rechten over de oude pastorie, het huidige gebouw van de jeugdherberg en omliggende gronden werd hierdoor bijgelegd. Voor de oude pastorie met vijver en boomgaard kreeg de kerkfabriek een bedrag van 34.000 frank en een terrein van 90 are voor de bouw van de nieuwe pastorie gelegen "*aan de baan van Buizingen naar Huizingen en de Steenweg naar Dworp*". Vaucamps moest ook de bakstenen en het zand leveren voor de bouw van een muur rond de pastorietuin.

Het ontwerp voor de pastorie werd getekend door de provincie architect Thomisse. Het werd een neoclassicistisch herenhuis - een variante op een vroeger ontwerp van architect Gustave Hansotte uit 1871 - maar nu met een christelijk-gotisch tintje en verlevendigd door pittoreske elementen:

- het zadeldak kreeg een klokkentorentje en gotische dakkapellen;
- het centrale deel werd bekroond met een trapgeveltje en een gotische nis om een beeld te plaatsen.

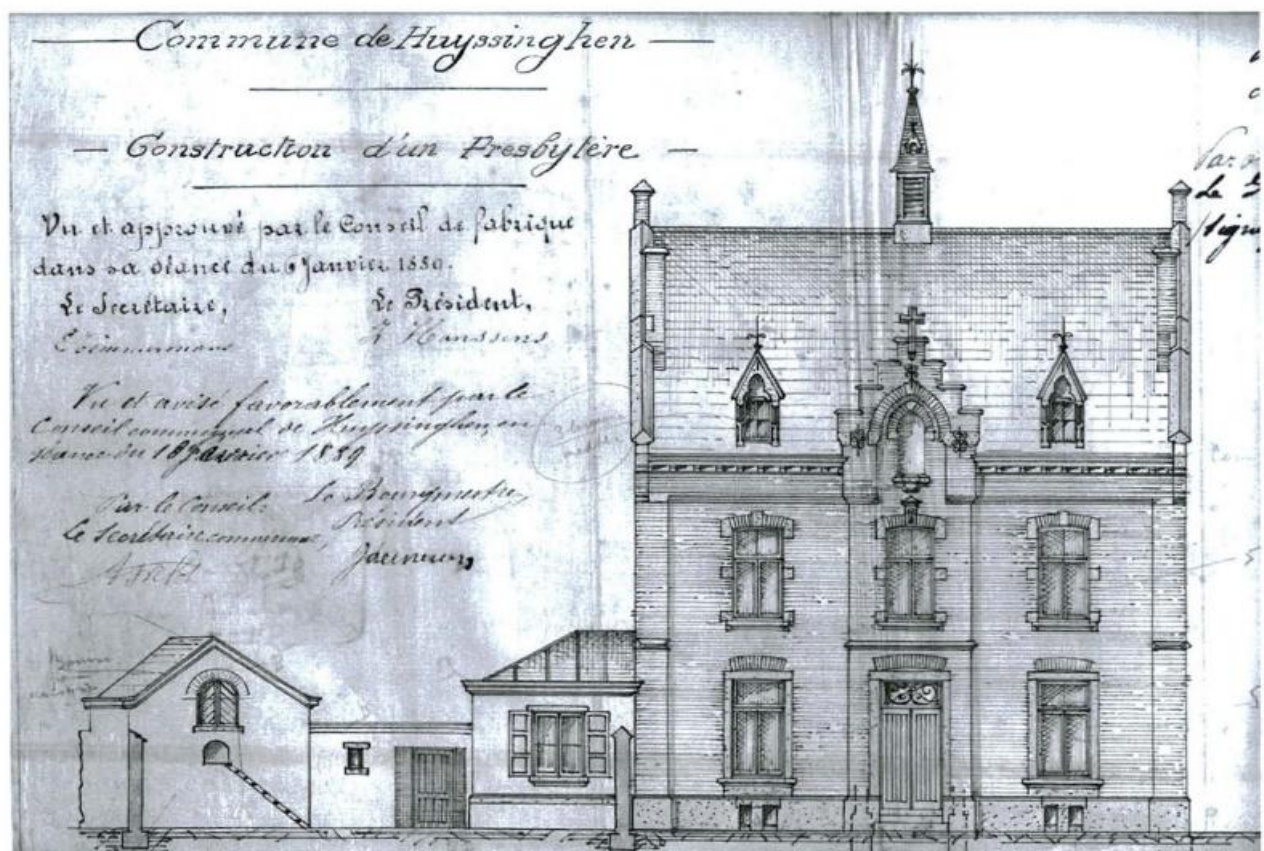
Het geheel moest, zoals de kerkelijke voorschriften voorzagen, niet luxueus zijn (alhoewel het op dat ogenblik in het dorp de meest prestigieuze woning was na het kasteel), maar sober en deftig, rustig en eenvoudig.

Ook de binnenindeling volgde het opgelegd schema: op de benedenverdieping salon, eetkamer, spreekkamer, bibliotheek en keuken. Op de eerste verdieping zeven slaapkamers.

EEN NIEUWE KERK

Er waren goede redenen om een nieuwe grote kerk te bouwen. De industrialisering van de Zennevallei, door o.a. de vestiging van belangrijke textielfabrieken in Lot en Ruisbroek tijdens de tweede helft van de negentiende eeuw, zorgde voor een opvallende demografische groei in de streek.

Huizingen groeide tussen 1880 en 1893 van 997 naar 1200 inwoners. Tegen de eeuwwisseling bedroeg het bevolkingsaantal 1276 zielen en twintig jaar later reeds 1841. De kerkfabriek kon bijgevolg gemakkelijk argumenteren dat er een grotere kerk nodig was voor minstens 700 gelovigen.

Vooranzicht van de nieuwe pastorie - fragment uit de ontwerptekening van architect Thomisse 1889.

De belangrijkste reden echter was dat de oude kleine dorpskerkjes niet aangepast waren aan de wil van de Kerk om haar plaats in de moderne maatschappij veilig te stellen. Zij voelde zich immers in het defensief gedrongen door de opkomende liberale burgerij en het strijdend socialisme dat de arbeidersklasse van de Kerk vervreemde.

De Kerk beantwoordde deze uitdagingen enerzijds met een versterking van het pauselijk gezag door o.a. de verklaring in 1870 van de onfeilbaarheid van de paus en anderzijds met een teruggrijpen naar de vormtaal van de gotiek, die als enige christelijke kunstvorm werd aanvaard.

Het romantische enthousiasme voor al wat met de Middeleeuwen te maken had, kwam ook tot uiting in de verschillende vormen van volksdevotie die werden gepropageerd:

- Mariale devotie, gestimuleerd door verschijningen van Maria in binnen- en buitenland;
- heiligenverering;
- relikwieënverering;
- processies;
- bedevaarten en andere publieke geloofsbelijdenissen.

Een nationale bouwcampagne van (neo)gotische kerken moest deze religieuze herleving opvangen en gestalte geven.

Deze kerken, die als dorpskathedralen het landschap gingen domineren, moesten de herwonnen daadkracht en het prestige van de Kerk gestalte geven.

Kerk, pastorie en soms ook katholieke dorpsschool en patronaat, kwamen centraal te liggen in het dorp en vormden er als het ware een sacraal bolwerk, een christelijk alternatief voor de burgerlijke wereld waarmee ze openlijk de confrontatie aanging.

De afbraak van de oude kerk van Huizingen was dan ook geen alleenstaand geval. Zoals in de rest van het land werd het kerkelijk patrimonium vernieuwd naar Gotisch, of soms Romaans model zoals in Ruisbroek.

Dworp, Buizingen, Ruisbroek en Beersel (waar enkel de oude toren bewaard bleef) zagen hun typische, pittoreske kerkjes met bruto geweld tegen de vlakte gaan.

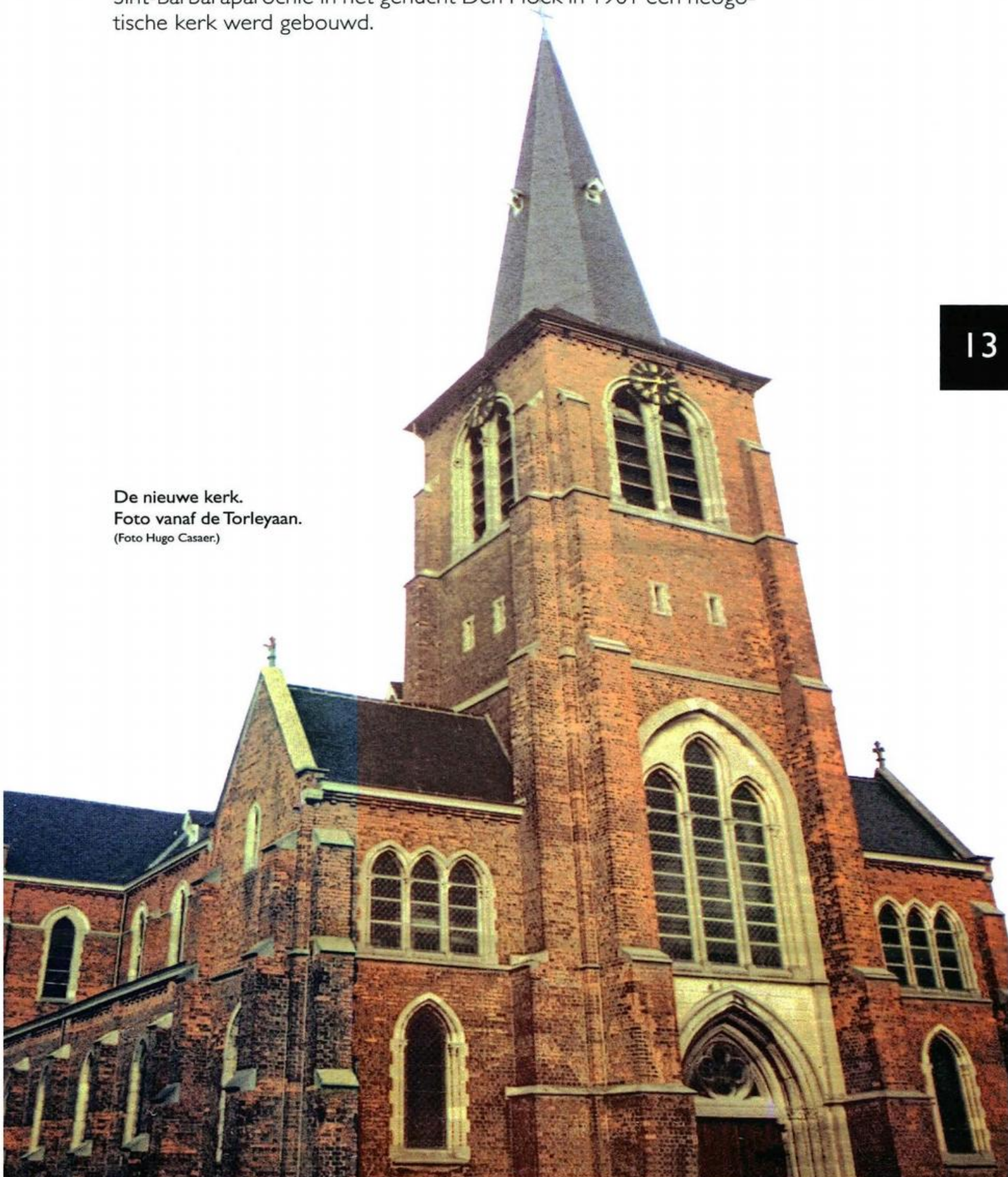
De middeleeuwse kerken van Halle, Sint-Pieters-Leeuw en Alseberg werden in gotische zin gezuiverd en soms ingrijpend gerestaureerd.

Essenbeek en Breedhout kregen een neogotisch ensemble bestaande uit kerk en pastorie, school en parochiezaal.

Enkel de classicistische kerk van Sint-Genesius-Rode ontsnapte aan de neogotische vernieuwingstrend, misschien omdat in de nieuwe Sint-Barbaraparochie in het gehucht Den Hoek in 1901 een neogotische kerk werd gebouwd.

De nieuwe kerk.
Foto vanaf de Torleyaan.
(Foto Hugo Casaer.)

DE BOUW VAN DE NIEUWE KERK.

Voor de nieuwe kerk werd op het "Driesveld" een terrein aangekocht van ongeveer 42,5 are, vlak naast de pastorie. Het was voldoende groot om, zoals de kerkelijke regels het voorschreven, voldoende afstand te houden van de omliggende woningen en voldoende ver van de steenweg - 35 m van de as van de weg - om een voorplein aan te leggen. Er werd een hek tussen kerkdomein en straat geplaatst, dat de symbolische scheiding tussen wereldlijke en geestelijke wereld concretiseerde.

Twee details uit het houtsnijwerk afkomstig uit de oude kerk:
- motief met het H. Sacrament;
- motief met pelikaan.

(Foto Marc Desmedt.)

Het gemeentebestuur van Huizingen was aanvankelijk niet erg gelukkig met de bouw van de nieuwe kerk. Dat de gemeenteraad in handen was van de liberalen was hieraan niet vreemd. Men vond het project veel te groots opgevat.

De oude kerk was nooit te klein geweest, vond de gemeenteraad, het enige probleem was dat ze erg verwaarloosd was. Daarbij was het nieuwe project veel te duur omdat de kerkfabriek geweigerd had een officiële architectuurwedstrijd uit te schrijven, zoals de "Societe Belge d'Architecture" in 1893 had gevraagd.

De gemeenteraad was dan ook van oordeel dat de enige reden voor de bouw was dat de kerkfabriek te veel geld had. De gemeenteraad zou dan ook de volgende jaren niet bereid zijn in de hoogoplopende kosten van de interieuraankleding te delen.

De kerkfabriek kreeg echter, zoals reeds vermeld, de steun van de Koninklijke Monumentencommissie, die op dat ogenblik onder sterke katholieke invloed stond. De commissie benadrukte ook dat

---

de lage ligging van de oude kerk aan de Molenbeek het onmogelijk maakte ze vergroten en verleende haar steun aan het project van de nieuwe kerk..

Architect Charles De Maeght werd aangezocht om de kerk te ontwerpen. Deze Brusselse architect had al naam met de bouw van o.a. de kerken van Lembeek, Dworp en Jette.

Eind 1895 konden de plannen opgestuurd worden naar het provinciebestuur en op 1 juni 1896 werd de aanbesteding uitgeschreven. Annemer Craps uit Ukkel stak zijn lokale concurrenten, Wastiau uit Dworp en De Vleminck uit Halle, de loef af met een prijs van 109.000 frank.

Pastoor Timmermans, die aan de basis lag van de hele operatie, zag zijn droom echter niet in vervulling gaan. Hij overleed op 5 februari 1896 en werd opgevolgd door pastoor P. Hoogeras, die tot 1912 de parochie zou leiden.

Twee engelen dragen het evangelieboek - detail uit het houtsnijwerk van de oude communiebank. (Foto Marc Desmedt.)

Foto van pastoor Pieter Hogeras
in de pastorietaan.

Welken, goede en getrouwe dienaar, treed in de
vreugde des Heeren. Math. c. 25,

Godvruchtige nagedachténis

van zaliger den Eerw. Heer

EUGEEN TIMMERMANS,

geboren te Gallesmaerden den 7 September 1821
Priester gewijd den 18 December 1847
Onderpastoor te Halle den 6 Juni 1848
Pastoor te Huyssinghen den 23 September 1870
aldaar godvruchtig in den Heer
ontslapen den 5 Februari 1896
na bediend te zijn van de h.h. Sakramenten der
stervenden.
Lid van de Derde Orde van den H. Franciscus.

—o—
Deze priester was goed, zachtmoedig, geleerd,
voorzichtig en een wijze raadsman... Hij was eenvoud-
dig, rechtschapen en godvreezend.

Hij was de vader der armen en heeft den luister
van Gods huis bemind.

De dood is zoet aan eenen priester die wel gewerkt
heeft voor zijnen God.

Hetgeen wij van hem geleerd, ontvangen, gehoord
en gezien hebben, stellen wij dit in 't werk en Je God
van vrede zal met ons zijn.

Wij hebben hem bemind, vergeten wij hem niet in
onze gebeden.

Barmhartige Jesus, geef hem de eeuwige rust.

Stoomdrukk. V. Houssiau & Fr. Merckx, Halle.

Doodsprentje
pastoor Eugene Timmermans.

De kerk van architect De Maeght werd een driebeukige kruiskerk, 47 meter lang, een schip van 15 meter breed met vijf traveeën, een transept van 20 meter en een koor met vijfzijdige sluiting.

In een vierkant bijgebouw, met een passage verbonden met het koor, kwam de sacristie en de bergplaats voor kerkornamenten.

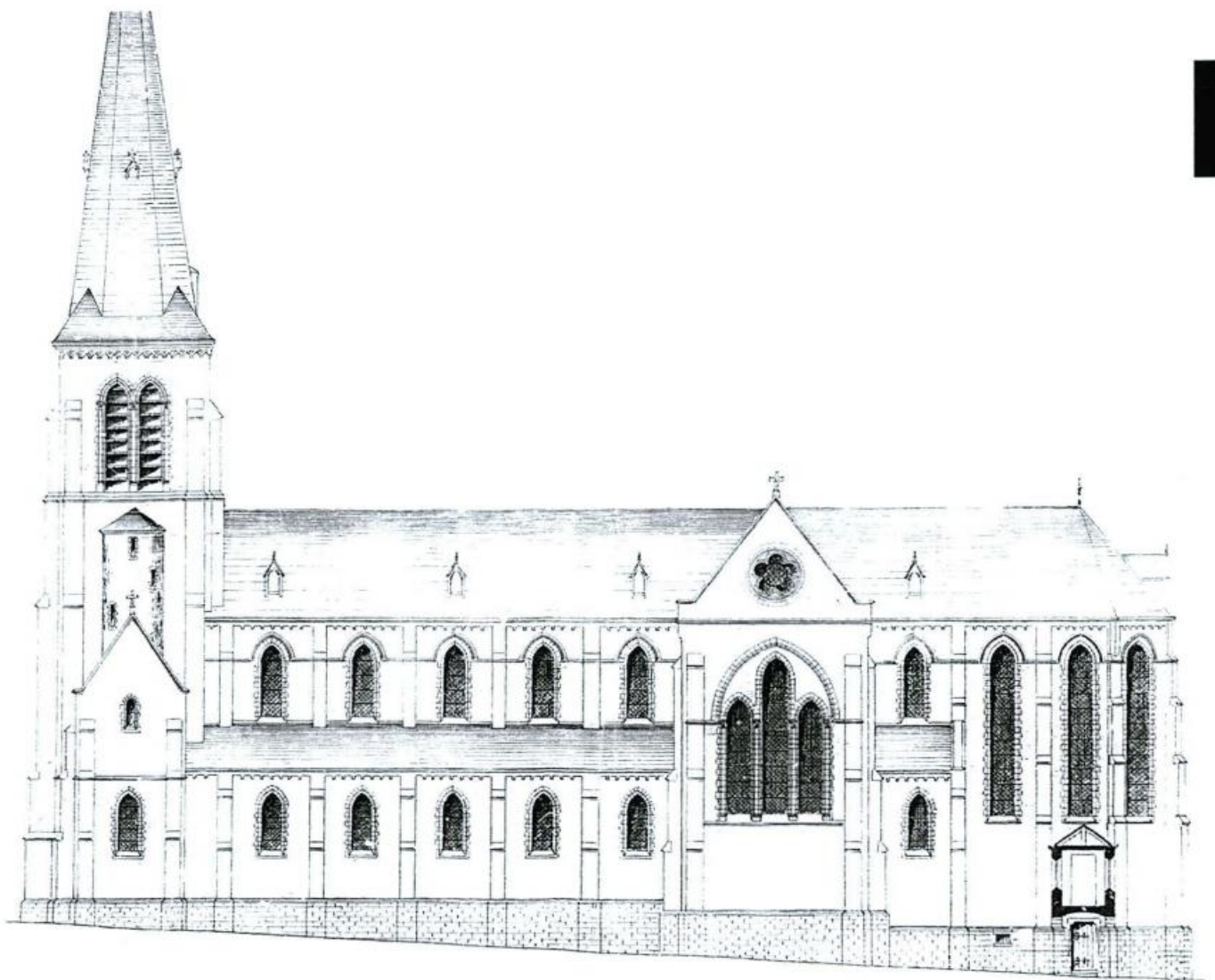
De totale oppervlakte bedroeg 459 m², tegenover 180 m² voor de oude kerk.

Een hoge vierkante Westtoren, met spits bekroond, beklemtoonde het allesoverheersende profiel van de nieuwe kerk. In de hoge bijgebouwen naast de toren kwamen links de doopkapel en rechts een berging.

De gevel van de kerk werd uitgevoerd met gladde hel rode machinaal gemaakte baksteen van Tubize (in plaats van de ruwe bruinachtige lokale veldovensteen) en afgewisseld met natuursteen, wat de kerk nog meer glans gaf.

Op 2 november 1899 werden de bouwwerken van de nieuwe kerk definitief aanvaard door de kerkfabriek, waarvan deel uitmaakten: de voorzitter, P. Joseph Hanssens, de secretaris Pieter Hoogeras (de pastoor), Jan Baptist Wijnants de voorzitter van het bureau van de kerkmeesters en de leden Francis Wets en Pierre Decoster.

Tekening van de zijgevel van de nieuwe kerk - ontwerp uit 1894.

HET INTERIEUR.

Reeds voor de voltooiing van de bouw, werden de eerste elementen van de binneninrichting besteld, maar het duurde veertig jaar eer het volledige interieur van de nieuwe kerk afgewerkt was, waarschijnlijk wegens financiële redenen. Aanvankelijk hoopte de kerkfabriek de kunstwerken met de giften van de gelovigen te kunnen betalen, maar de opbrengsten bleven beneden de verwachtingen. Het gemeentebestuur van zijn kant weigerde met geld over de brug te komen

18

Foto van het koor van de kerk. (Foto Marc Desmedt).

---

omdat het op voorhand had gewaarschuwd dat het budget voor de nieuwe kerk veel te hoog lag.

Alhoewel de kerk een belangrijke collectie nieuwe kunstwerken kreeg, treffen we van de oude kerk toch heel wat interessant meubilair en mooie kunststukken aan. Het belangrijkste kunstwerk is ongetwijfeld het gotische kruis uit de XVe eeuw dat door Adriaan Bressers als model werd gebruikt voor het grote triomfkruis tussen schip en koor.

De grote houten apostelbeelden van Petrus en Paulus, die van rond 1700 dateren, werden witgrijs overschilderd en tegen de achterwand van de kerk geplaatst.

Twee grote schilderijen zijn gewijd aan de twee patroonheiligen van de kerk, Sint-Jan-de-Doper en Sint-Leonardus. Het ene, met de doop van Christus door Sint-Jan-de-Doper, dateert uit de 15^e eeuw, het schilderij van Sint-Leonardus met koningin Clotilde dateert uit de 19^e eeuw.

De houten beelden van Petrus en Paulus (witgrijs overschilderd).

De preekstoel en het beeld van Christus en Joannes-de-Doper. (Foto Marc Desmedt).

De preekstoel, in neo-barokstijl, is van de hand van J.Th. Goyers. In het medaillon is Sint-Paulus van Tharsos afgebeeld. De dubbele trap is versierd met taferelen uit het Oude en Nieuwe Testament. Aan de voet van de preekstoel zien we de doop van Christus door Joannes-de-Doper. Deze beeldengroep zou in 1857 gemaakt zijn door een zekere Jacobs uit Leuven.

Ook de neo-barokke communiebank, (waarvan enkele delen in de doopkapel terug te vinden zijn), en de houten gepolychromeerde beelden van Sint-Jan-de-Doper en van de H. Leonardus geven een idee van de rijke stoffering van de oude kerk.

De schitterende XVIIe eeuwse monstrans in verguld zilver met het wapen van het geslacht van Varick, de heren van Huizingen in de 17^e en de 18^e eeuw, en de rijkelijke liturgische gewaden in zilverdraad uit dezelfde periode die de kerk bezit, zijn getuigen van de rijkdom van de oude kerk.

Medaillon op de kuip van de preekstoel. Paulus met een zwaard als attriboot.

(Foto Marc Desmedt.)

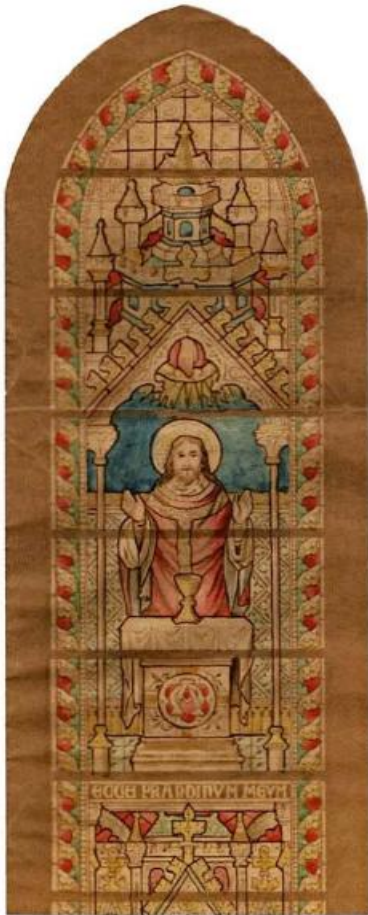

Schilderij: "De doop van Christus door Sint-Jan-de-Doper", uit de 15^e eeuw.
(Foto Marc Desmedt.)

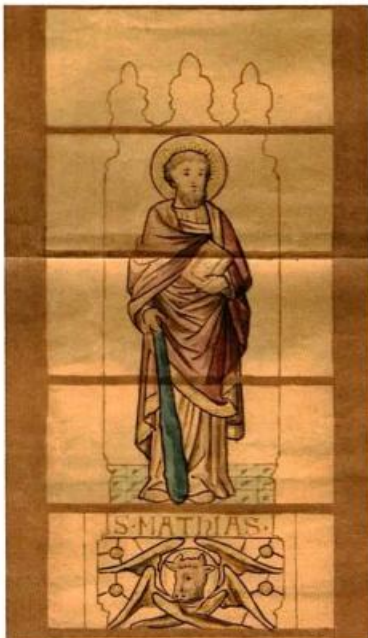
EEN ZUIVER CHRISTELIJK ENSEMBLE.

Om de artistieke productie van de neogotische periode naar waarde te schatten, moeten haar doelstellingen en de ideologische achtergrond in rekening worden gebracht. De herleving van de gotische kunst in de negentiende eeuw was niet enkel een romantisch teruggrijpen naar de Middeleeuwen.

Met de (neo)gotiek wilde de Kerk de zogeheten heidense kunstvormen zoals renaissance, classicisme en barok uit de kerken bannen. De kunst van de gotiek werd tot de enig ware christelijke kunst verheven en als de door God gewilde kunst bestempeld.

Detail uit het ontwerp van het centrale raam. Christus als priester gekleed draagt het misoffer op.

Detail uit het ontwerp van het centrale raam. Matthias met de knots waarmee hij gedood werd.

Dat was de reden waarom de kerken systematisch in gotische zin werden gezuiverd van al wat sinds de zestiende eeuw aan schilderijen, beeldhouwwerk, meubilair en zelfs religieus vaatwerk was geproduceerd.

Religieuze kunst mocht niet tot doel hebben te behagen, ze moest geen stijl, maar een geloofsbelijdenis zijn. Religieuze kunst moest de gelovigen onderrichten en sterken in hun geloofsovertuiging.

Een gebeurtenis uit de bijbel of episodes uit de heiligenlevens waren hiervoor de aangewezen thema's. Religieuze kunst moest daarenboven voor iedereen direct begrijpelijk zijn. Ze moest de klemtoon leggen op de belangrijkste figuren en weglaten wat bijzaak was.

Het artistiek ensemble van de kerk van Huizingen volgde getrouw dat programma en moet dan ook in dat kader worden begrepen en gewaardeerd.

DE GLASRAMEN.

De interieurinrichting startte in 1895 met de bestelling van de glasramen bij het glazenieratelier van Jules Dobbelaere (1856-1916) in Brugge. De volledige reeks, van in totaal 18 gebrandschilderde glasramen in koor, dwarsbeuk, zijkapellen en voorgevel, werden tussen 1900 en 1908 geplaatst.

Jules Dobbelaere was een gekend glazenier met een zeer groot atelier. Dat hij de voorkeur kreeg was niet verwonderlijk, hij had immers in onze streek ook de glasramen voor de kerken van Alsemberg en Dworp geleverd.

Het hoofdthema in het koor is het misoffer. In het centrale raam staat Christus als priester gekleed. Hij draagt het misoffer op, omgeven door de twaalf apostelen. Zij dragen ieder een bijbel en een attribuut dat naar een episode uit hun leven of naar hun marteldood verwijst:

- de sleutel van de hemelpoort voor Petrus;
- het zwaard van de onthoofding voor Sint-Paulus;
- Sint-Bartholomeus houdt het mes in de hand waarmee hij werd gevild;
- Johannes de gifbeker waarvoor hij immuun was;

- bij Sint-Andreas hoort het Sint-Andreaskruis;
- bij Sint-Philippus een staf;
- Jacobus de Mindere en Sint-Matthias tonen de knots waarmee ze werden gedood;
- Judas Thadeus heeft als attribuut de winkelhaak waarmee hij een hemels paleis voor de Indische koning bouwde.

Voor al deze verhalen en de daarbij horende attributen was o.a. inspiratie gezocht in de fabelachtige verhalen van het boek "Legenda aurea" (gouden legende) van de Italiaanse monnik Jacobus de Voragine (13^e eeuw).

Detail uit het centrale glasraam - Jezus als goede herder en de nederdaling der vurige tongen. Bemerkt ook de vermelding van goedkeuring door de kerkfabriek op 1 juli 1904.

Detailfoto van glasraam -
de boodschap aan Maria.
(Foto Marc Desmedt.)

Dit hoofdthema wordt aangevuld met de belangrijke fasen uit het leven van Jezus: de geboorte, de opdracht in de tempel, het onderricht van de schriftgeleerden, het laatste avondmaal, Jezus als de goede herder, en de neerdaling van de vurige tongen op Pinksteren. Maar de belangrijkste plaats krijgt de doop van Christus door de Sint-Jan-de-Doper, de patroon van de kerk.

De twee overige ramen in het koor tonen het verhaal van Abraham die op vraag van God bereid was zijn zoon Isaac te offeren. Nadat God Abraham hiervan ontlast had, offerde deze een ram. Dit verhaal werd als een voorafbeelding van het misoffer geïnterpreteerd. Ook het kleine glasraam boven de ingang van de kerk beeldt de eucharistie uit, maar dan in de vorm van een Lam Gods en een kelk met hostie.

De twee grote ramen in de dwarsbeuk illustreren respectievelijk: de hoofdmomenten uit het leven van Maria en van Sint-Leonardus. Het Sint-Rumoldusraam verheerlijkt de patroonheilige van het bisdom.

Het grote Mariaglasraam langs de "vrouwenkant" toont taferelen die Maria uitbeelden als ideaal voor de christelijke vrouw.

Maria wordt afgebeeld als koningin-moeder omgeven door een mandorla. Door het gebruik van dit amandelvormig aureool zet Maria de traditie voort van de oermoeder die sinds de prehistorie met dit symbool werd aangeduid. Zij staat op een wereldbol en draagt op de arm haar zoon die met een kruisstaf het kwaad, uitgebeeld door een slang, verdelgt. Engelen, heiligen, vorsten en pausen vereren haar. Aan de heilige Dominicus biedt ze de rozenkrans.

Volgens de legende zou Maria aan de stichter van de Dominicanerorde in 1210 verschenen zijn en hem een "rozenkrans" - een telraam van gebeden oorspronkelijk uitgebeeld met witte en rode rozen - hebben aangeboden.

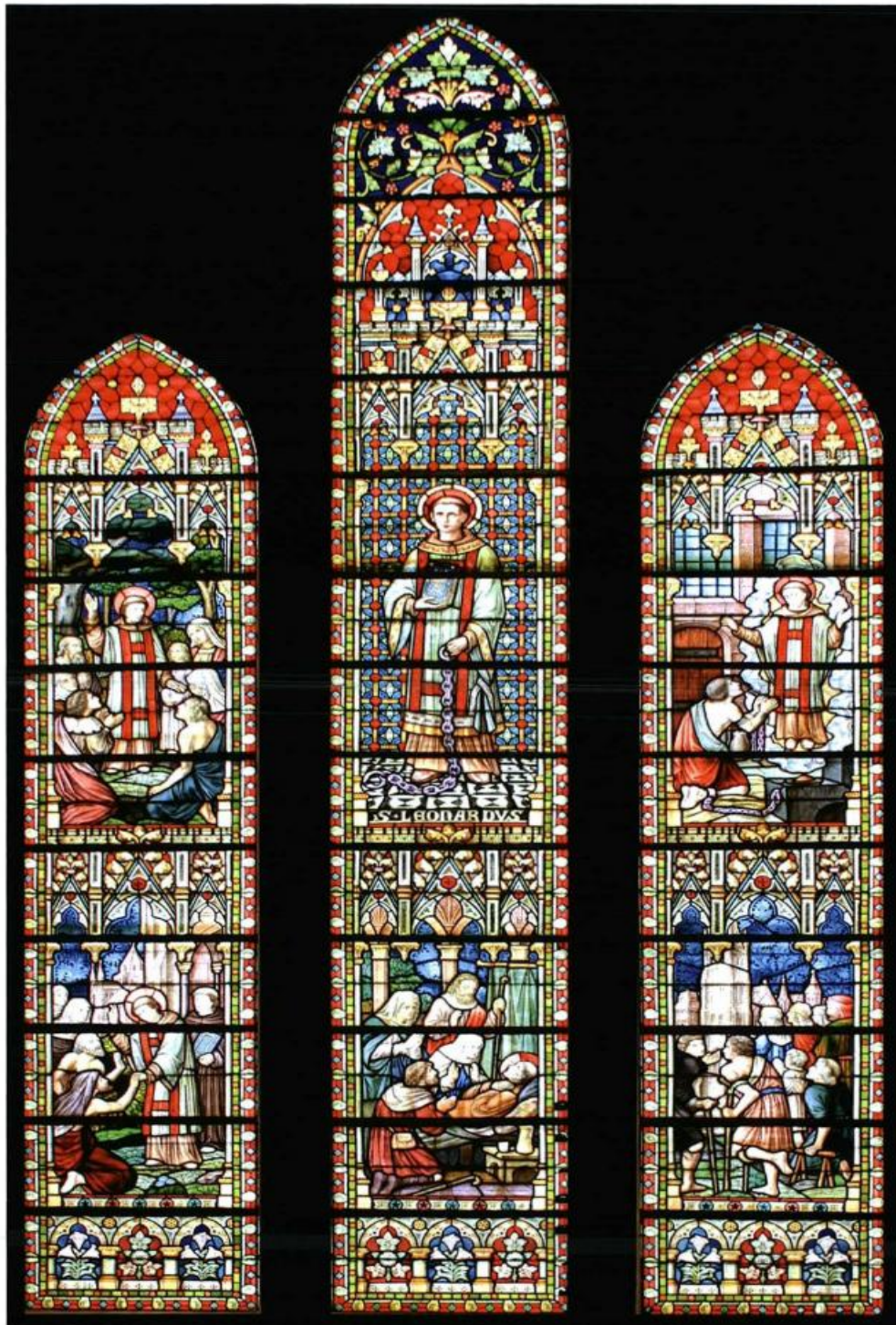
De twee Maria-glasramen in de dwarsbeuk wijzen op de moederbinding met respectievelijk de H. Anna, en met de dode Christus.

Het grote Sint-Leonardusglasraam in de rechterdwarsbeuk verhaalt de Sint-Leonarduslegende. Deze heilige werd samen met Sint-Jan-de-Doper, sinds het begin van de 18^e eeuw, in Huizingen aanroepen

---

tegen "peste en slavernij". Maar hij was ook de toeverlaat "... voor Vrouw in baerensnood, voor Slaef, Blind, Kreupel, Lam" zoals een oud bedevaartvaantje verzekerde.

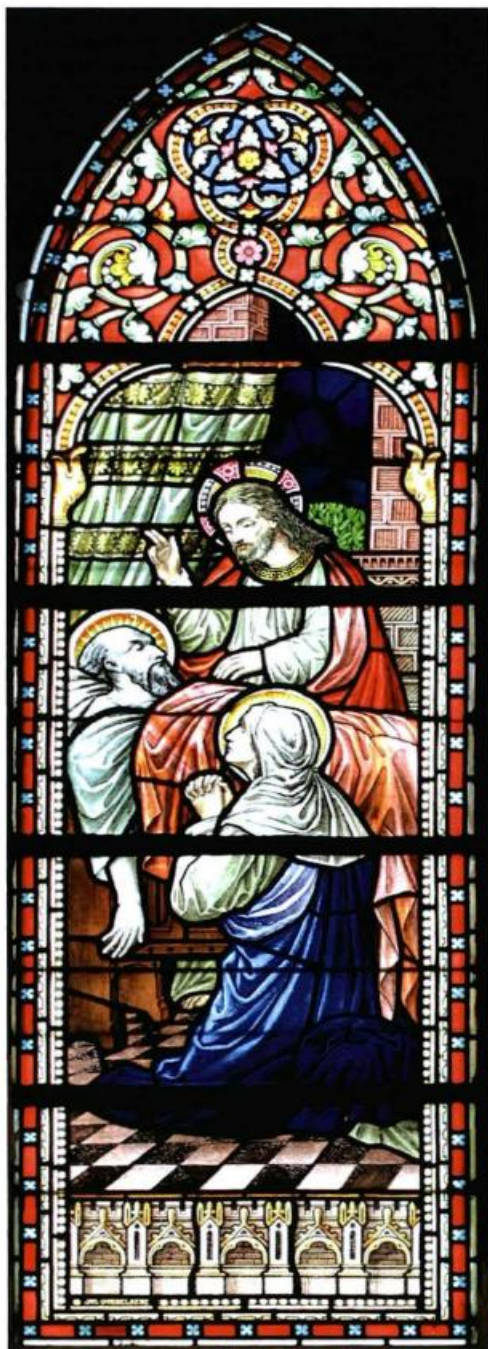
Vooraf van uit Wallonië was er een grote toeloop. De bedevaarders uit de streken van Manage, Gosselies, Soignies, Nijvel en Braine-le-Comte brachten ijzeren ex-voto's mee - afbeeldingen van personen

Het groot Sint-Leonardusglasraam in de rechterdwarsbeuk. (Foto Marc Desmedt.)

of lichaamsdelen - waarmee ze driemaal de rond de kerk gingen, een gebruik dat teruggaat tot de voor-christelijke tijd. De bedevaartgangsters trachtten van hun hoofdpijn en aderspat verlost te raken door haarspelden en/of kousenbanden te leggen bij een groot kruis dat tegen de buitenwand van het koor hing, een ritueel dat vroeger op het oude kerkhof werd toegepast.

De paus had in 1820 een volledige aflaat verleend aan de bedevaartder die Sint-Leonardus kwamen aanroepen. Dat had van Huizingen, een bloeiend bedevaartsoord gemaakt.

Christus zegent de heilige Jozef op zijn sterfbed. (Foto Marc Desmedt.)

Tussen de twee Wereldoorlogen kwamen jaarlijks duizenden bedevaarders de gunsten van Sint-Leonardus afsmeaken.

De cultus van de H. Leonardus zou volgens de legende ontstaan zijn in de 6^e eeuw, toen deze monnik uit de Limousin, Clotilde, de vrouw van Koning Clovis, uit barensweeën wist te bevrijden. Hij kreeg van de koning een stuk bos om er een klooster te bouwen en het voorrecht gevangenen de vrijheid te bezorgen.

We zien daarom de H. Leonardus afgebeeld in een witte dalmatiek van een diaken. Hij draagt de gebroken ketting van een gevangene in de hand als symbool van zijn macht gevangenen te verlossen. Verder zien we hem het volk onderwijzen en de verdrukten troosten.

Het laatste raam toont een bedevaart van kreupele naar de H. Leonardus.

Het glasraam van de H. Familie in de werkplaats van de H. Jozef verwijst naar de 19^e eeuwse sociale problematiek. In de christelijke arbeidersorganisaties was een belangrijke plaats weggelegd voor Jozef van Nazaret, de bescheiden timmerman, die in de opvoeding van Jezus (weliswaar op de achtergrond) een belangrijke rol gespeeld zou hebben.

De kerkelijke leiding hoopte dat de arbeiders in hem een voorbeeld zouden zien. Zijn betekenis werd op korte tijd zo groot, dat paus Pius IX hem in 1870 uitriep tot patroon van de Kerk.

Veel kerkgebouwen die in de 19^e eeuw van nieuw, neogotisch meubilair werden voorzien kregen een altaar dat aan hem was gewijd.

Daarmee probeerde de kerk haar waardering uit te drukken voor het werk van de gewone arbeider. Het glasraam met de dood van Jozef voorspelde een gelukkige dood na een plichtsbewust arbeidersleven.

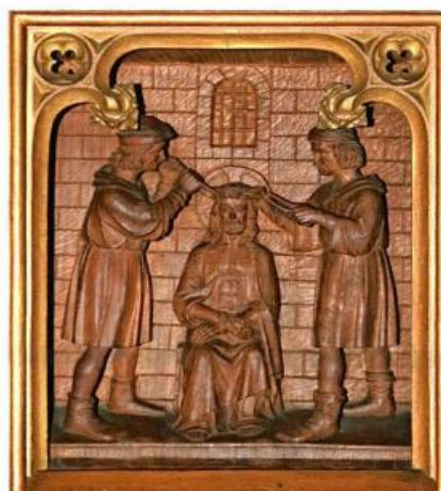
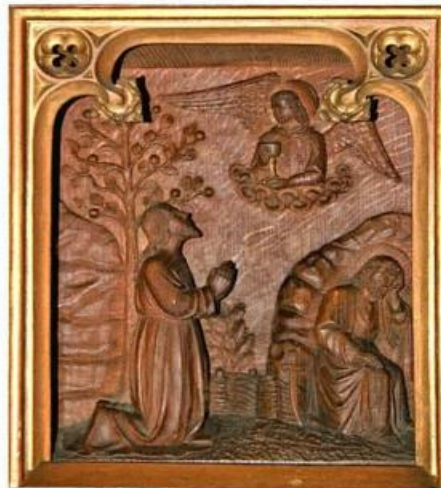
NIEUW KERKMEUBILAIR.

Tussen 1901 en 1909 besliste de kerkfabriek om nieuw neogotisch meubilair voor de kerk aan te kopen. De altaren, biechtstoelen en communiebank zijn van de hand van architect De Maeght.

De koorbanken met draken versierd, werden daarentegen ontworpen door Pieter Langerock (1859 - 1923). Voor de uitvoering ervan werd een beroep gedaan op het atelier van beeldhouwer Benoit Van Uytvanck en zoon uit Leuven.

Het retabel van het hoofdaltaar bevat links drie taferelen uit het lijdensverhaal van Christus: het waken in de hof van Olijven, de geseling en de doornenkroning.

Retabel hoofdaltaar links: drie taferelen uit het lijdensverhaal van Christus.

Retabel hoofdtaar rechts: drie taferelen uit het leven van Sint-Jan-de-Doper.

Rechts bevat het drie taferelen uit het leven van Sint-Jan-de-Doper: de prediking van Sint-Jan, de doop van Christus en de onthoofding in de gevangenis.

Het rechter zijaltaar is gewijd aan Sint-Leonardus en toont de heilige met de zieken en gevangenen en koningin Clotilde die haar kind aan Leonardus aanbiedt.

Het andere zijaltaar verhaalt drie episodes uit het Lucas' evangelie:

- links: de verkondiging door een engel van de ontvangenis van Sint-Jan aan de nicht van Maria, Elisabeth;
- midden: de verkondiging van de engel van de ontvangenis van Jezus aan Maria;
- rechts: het bezoek van Maria aan haar nicht Elisabeth.

Retabel van het zijaltaar links: taferel twee en drie uit het Sint-Lucasevangelie.

ONZE-LIEVE-VROUWE- BEELD.

In januari 1906 besliste de kerkfabriek een nieuw beeld te laten maken tezamen met een troon "omdat aan het oude Mariabeeld grote herstellingen nodig waren". Waarschijnlijk was het oude Mariabeeld niet enkel te erg beschadigd, maar was het in barokstijl en daarom ongepast bevonden.

Men wilde een Mariabeeld in gotische stijl, zodat het in overeenstemming zou zijn met de stijl van de kerk.

De opdracht werd aan het atelier Van Uytvanck gegeven, dat in onze streek twee andere Mariabeelden leverde. Eén voor de pastorie van Lembeek en een ander dat een plaats kreeg in de gevel van het Onze-Lieve-Vrouwcollege van Halle.

Het beeld in de kerk van Huizingen is een staande Maria met kind op de arm. Maria is als koningin voorgesteld, met kroon en scepter. Het is het type van de majestueuze en tedere Maagd.

Het is een geïdealiseerde moeder, een vrouw met een "hemels", perfect, bijna vergeestelijkt gelaat. Ze draagt een goudkleurig kleed, teken van goddelijkheid en een blauwe mantel, die als symbool van "koningin van de hemel" kan worden geïnterpreteerd.

Het Onze-Lieve-Vrouwebeeld
van Huizingen. (Foto Marc Desmedt.)

Ook de nimbus is goud en blauw gekleurd en is bezaaid met sterren, om haar titel van koningin van de hemel te onderstrepen. Het Jezuskind draagt de wereldbol in de hand. Het gotische houten baldakijn verwijst eveneens naar de koninklijke status van Maria.

EEN NIEUWE CIBORIE.

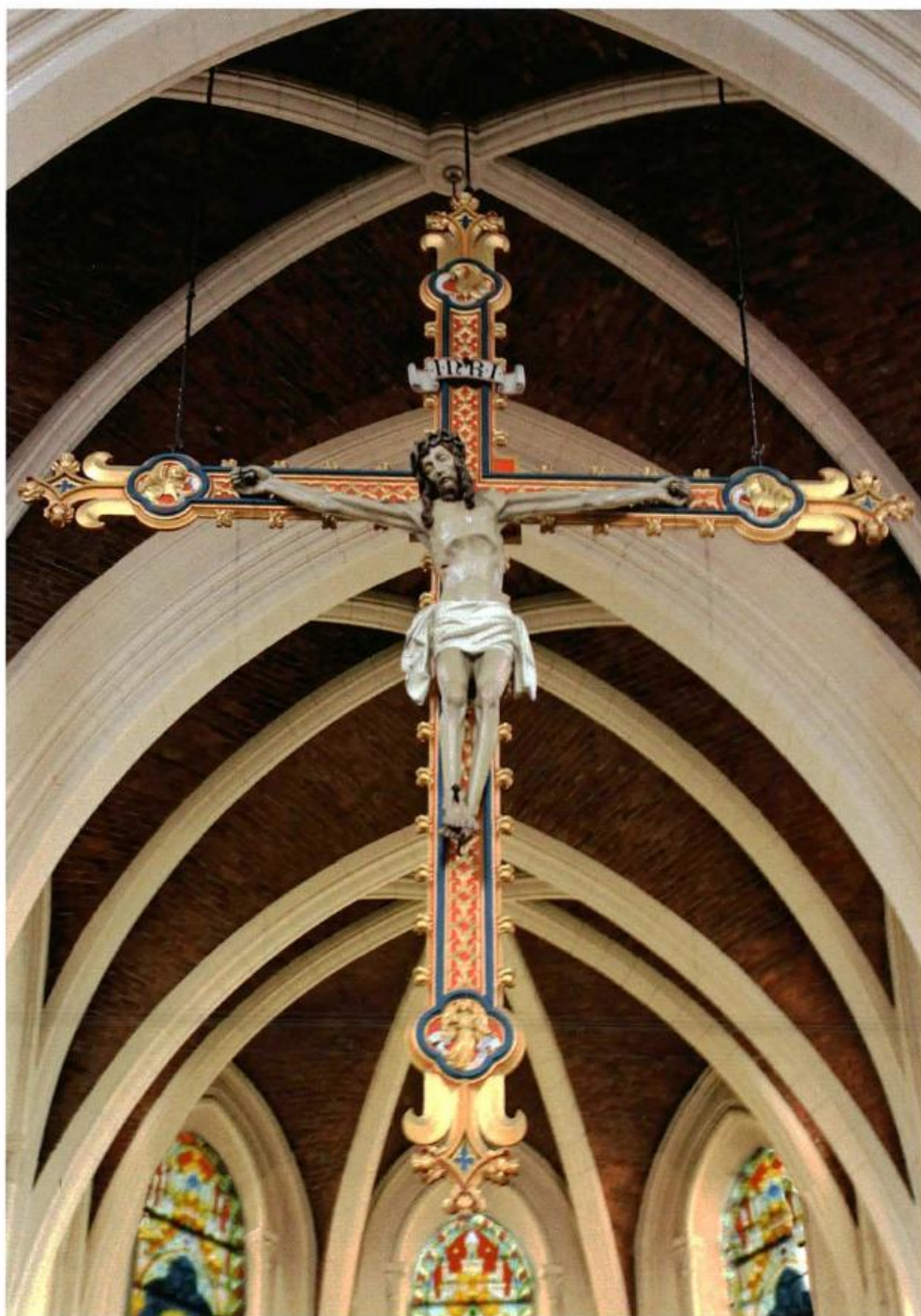
In april 1917 werd beslist een nieuwe ciborie te bestellen bij de Brusselse beeldhouwer Spoorenberg, die ook de gedenkplaat zou maken voor de oorlogshelden achteraan in de kerk boven het wijwatervat. De kerkfabriek zat echter met geldtekort, waarschijnlijk door de oorlogssituatie. Alhoewel de kunstenaar aan halve prijs wou werken, en maar 1.000 frank vroeg, moest de kerkfabriek bomen verkopen om de ciborie te financieren.

Deze bijkomende ciborie was niet enkel nodig voor de groeiende bevolking, maar was hoofdzakelijk het gevolg van het optreden van de Liturgische Vernieuwingsbeweging in het begin van de 20^e eeuw, die een actievere deelname van de gelovigen aan het misoffer propageerde, waarvan de dagelijkse communie een onderdeel was.

HET TRIOMFKRUIS VAN BRESSERS.

De traditie om tussen lekenkerk en priesterkoor een triomfkruis te hangen gaat terug tot de 10^e eeuw. Het betekende volgens sommigen dat de mens enkel door het lijden van de Verlosser de eeuwige zaligheid kan verwerven. Tijdens de 17^e en 18^e eeuw had het triomfkruis echter zijn plaats verloren. In de Sint-Martinuskerk van Halle bijvoorbeeld, was het gewoon verbannen naar het portaal onder de toren, totdat het met de neogotische restauratie (eind 19^e eeuw) opnieuw zijn plaats kreeg in de triomfboog. De aandacht voor de rol van de lijdende Christus in het verlossingsproces van de mens was immers een essentieel onderdeel van de liturgische vernieuwing van de 19^e eeuw. Daardoor zien we tijdens de neogotische periode overal kruiswegen en triomfkruisen opnieuw hun plaats in de kerken innemen.

Het triomfkruis van Brassers hoog boven het koor.

(Foto Marc Desmedt.)

In de zitting van 5 oktober 1930 besliste de kerkfabriek een triomfkruis te bestellen bij het atelier Brassers te Gent, voor de prijs van 16.000 frank. Het moest klaar zijn tegen de missie van begin oktober van het volgende jaar. Zoals reeds vermeld nam Brassers het oude 15e eeuwse kruis als model. Hij vergrootte het tot een indrukwekkend kunstwerk van 3,7 meter op 5,2 meter. De opgetrokken borstkas van de Christusfiguur, de overdreven fel afgelijnde ribben, de zware brede doornenkroon, het hoofd dat neerzigt op

de rechterschouder, en de drapering van de lendendoek, zijn typisch voor de 15^e eeuwse Brabantse stijl

De gepolychromeerde kruisarmen eindigen op gestileerde lelies. In de medaillons zijn de symbolen van de vier evangelisten verwerkt.

32

DE KRUISWEG VAN JOZEF COLRUYT.

De artistieke uitrusting van de kerk kreeg haar voltooiing met de plaatsing van een geschilderde kruisweg.

Kruiswegen van zeven of veertien "staties", in en rond kerken waren ontstaan in de 15^e eeuw. Vanaf de 16^e eeuw waren ze geleidelijk verwijderd, ondermeer omdat de uitbeelding van het lijden niet in overeenstemming was met het streven naar schoonheid en harmonie van de renaissance-kunstenaar. Het strookte ook niet met het algemeen beeld van de triomferende kerk van de 17^e en 18^e eeuw.

De neogotiek gaf de kruisweg in de kerk opnieuw een ereplaats.

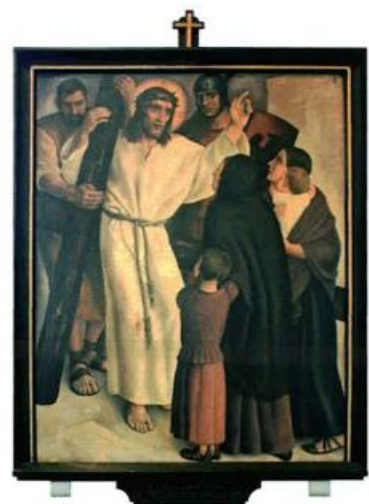
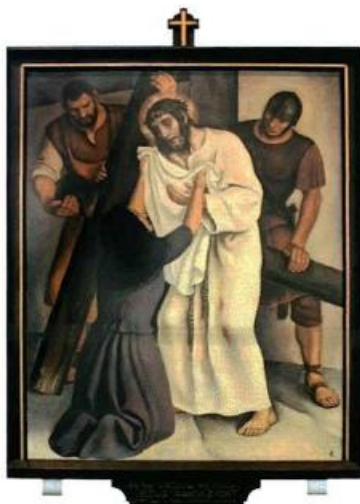
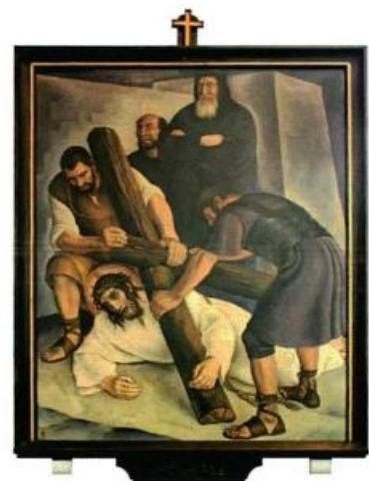
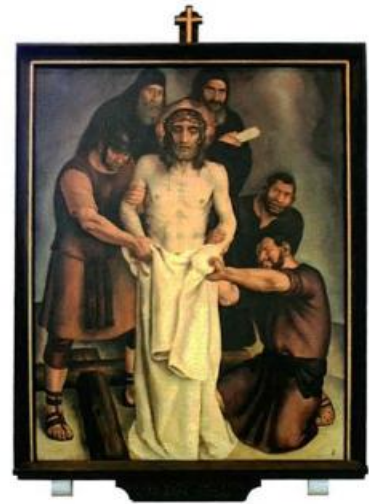
De kerkfabriek van Huizingen deed in februari 1933 een beroep op kunstschilder Joseph (Jef) Colruyt (1900-1988) uit Lembeek, om de veertien staties van de kruisweg te leveren. Voor de financiering van de 42.000 frank, die Colruyt hiervoor vroeg, moest ze gedeeltelijk rekenen op giften van particulieren. Al wie 500 frank betaalde kreeg zijn naam vermeld onder een van de staties.

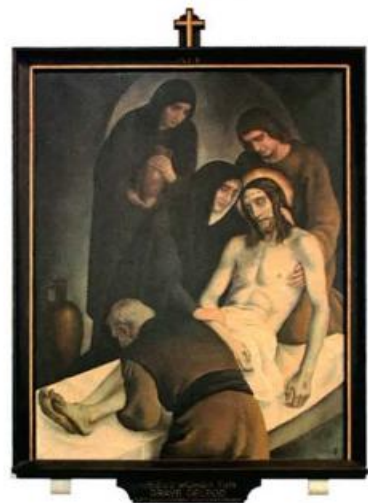

Jef Colruyt was in de eerste plaats een religieuze kunstenaar. Het grootste deel van zijn oeuvre bestaat dan ook uit kunst voor kerken. In 1932 had hij reeds de kruisweg geleverd voor de kerk van Essenbeek en in 1947 zou hij deze voor de kerk van Beert voor zijn rekening nemen. Hij maakte daarnaast ook muurschilderingen en kruiswegen in terracotta en talloze ontwerpen voor gebrandschilderde glasramen o.a. voor de kerk van Sint-Rochus te Halle.

Jef Colruyt beschouwde zich niet als een autonoom vrij kunstenaar, die zelf zijn uitdrukkingsvorm bepaalt. In de traditie van de Sint-Lucasscholen, waar hij was opgeleid, is de kunstenaar enkel een bemiddelaar, een priester, een plaatsvervanger van God, de enige kunstenaar. Hij zocht daarom geen aansluiting bij de heersende kunstvormen zoals surrealisme, impressionisme, cubisme of fauvisme. Ook het extreem expressionisme van Servaes was hem vreemd. De enige kunstenaarsgroep waarmee het werk van Colruyt enige verwantschap schijnt te hebben is de Waalse groep Nervia. De kruiswegtaferelen van Anto Carte hebben een vergelijkbare structuur en dramatiek.

De taferelen van de kruisweg van Colruyt vertalen de opvatting volgens dewelke de toeschouwer direct moet worden gegrepen door het kunstwerk: hij moet het voorgestelde kunnen meevoelen. Schilderijen waarop alles is weggelaten behalve de hoofdpersonen was de ideale vorm van religieuze kunst. Ook met andere middelen kon de aandacht op de hoofdfiguren gericht worden. Men liet minder belangrijke figuren opgaan in een donkere achtergrond, men haanteerde een dramatische belichting en paste techniek van de diagonale opbouw toe. Jozef Colruyt volgde deze regels nauwgezet na.

De kruisweg van Huizingen is geen spektakelstuk. Het is een dramatisch verhaal met ingehouden expressie en getemperde emotionaliteit.

De lijdende Christus is het hoofdmotief van de veertien staties. Enkel Hij wordt belicht, door het witte kleed, het bleke lichaam en de lijkwade. Al de andere figuren worden in bruine en paarse tinten op de achtergrond gehouden. Enkel de Mariafiguur draagt haar kenmerkende blauwe mantel. Het aantal figuren is streng beperkt tot de direct betrokken mede-acteurs. De achtergrond, zoals de muren van Jeruzalem, zijn slechts schetsmatig aangeduid. Voor pittoreske taferelen is er geen plaats. De kruisweg spitst de aandacht van de toeschouwer toe op het lijdensverhaal, om hem te laten delen in het lijden van Christus.

DE RELIGIE BUITEN DE KERK: HET H. HARTBEELD EN DE PROCESSIE.

Een devotie die door Pius IX werd bevorderd, is die van het Heilig Hart van Jezus, als "symbool van Gods grenzeloze liefde voor de mensen". In 1856 schreef hij de viering van dit feest voor aan de hele Kerk; kort daarop verschenen beelden van het Heilig Hart in de kerken. Leo XIII (1878-1903) deed door latere besluiten in 1899 en 1900 de aandacht voor deze verering nog toenemen, en ook de pausen Pius XI (1922-1939) en Pius XII (1939-1958) hebben ieder via een encycliek aandacht voor deze devotie gevraagd. Tot ver in de 20^e eeuw werden monumentale Heilig-Hartbeelden gemaakt voor kerken en pleinen. Hierdoor verliet de geloofsverkondiging de beslotenheid van het kerkgebouw. De H. Hart- en Christus-Koningbeelden manifesteerden de zelfzekerheid, het triomfalisme van de Katholieke Kerk. Zij was in de moderne maatschappij door haar vele nevenorganisaties zoals politieke partij, vakverenigingen, jeugdverenigingen enz. een belangrijke, zonet de belangrijkste machtsfactor geworden.

In de zitting van 5 juli 1925 besloot de kerkfabriek de verering van het H. Hart in Huizingen gestalte te geven door het oprichten van

22 augustus 1926: massale volkstoeloop bij de wijding van het beeld en de vlag van het Heilig Hart.

Foto van de processie in Huizingen omstreeks 1965.

“een prachtig beeld van het H. Hert”. De deelname van de gelovigen viel echter tegen. De omhaling bij de gelovigen leverde maar 6.525 frank op, in plaats van de verhoopte 10.762 frank, dat het beeld zou kosten.

Op 22 augustus 1926 werden het beeld en de vlag van de Bond van het H. Hart plechtig op het kerkplein ingehuldigd. In dezelfde geest werd vanaf mei 1927 beslist een jaarlijkse processie te houden “langs de zusters, de kassei van Alseberg, de Sint-Leonarduslaan, de Oudstrijderstraat en de Torleylaan”.

Detail van de rijkelijk geborduurde koorkap.

Het eeuw feest van de kerk wordt luister bijgezet met de onthulling van een beeld van Camille Colruyt (broer van schilder Jef Colruyt). Het dateert uit 1965 en verhaalt de doop van Christus door Joannes-de-Doper. Het komt voor de ingang van de kerk in een waterbekken te staan. Het is een beeld in de traditie van de symbolische beeldhouwer Georges Minne (1866-1941). Colruyt slaagt erin de gebeurtenis in een sobere plastische vorm uit te drukken. Het is een verstilde kunst, een poging om het innerlijke, het goddelijke van de figuren te vatten.

EPILOOG.

De honderdjarige kerk van Huizingen staat nog steeds indrukwekkend in het centrum van de gemeente. De beeldentaal en de symbolen van deze eeuweling worden door de jongere generaties nog nauwelijks begrepen. De geloofsbeleving, de liturgie en de kerkelijkheid zijn immers sterk gewijzigd. De artistieke inkleding van de neo-gotische kerk was een ultieme getuigenis van de mystiek van het oude geloof. Sinds de kruisweg van Colruyt werden geen nieuwe kunstwerken voor de kerk van Huizingen meer besteld.

De nieuwe liturgie heeft niet enkel de kunst maar ook het Latijn, het gregoriaans en heel wat rituelen naar de geschiedenis verwezen. Zij wil de kerk democratiseren en een op de wereld gerichte kerkgemeenschap vormen.

Toevallig of niet wordt deze evolutie nu door een "dorpskernvernieuwing" tot het publieke domein doorgetrokken. De herinrichting van het dorpsplein doorbreekt immers de scheiding tussen kerk en wereld, die door voorplein en hekken werd gesymboliseerd. Het kerkgebouw komt hierdoor als het ware onbeschermd op straat te staan. Het werd deel van het dorp en is, vanuit neo-gotisch standpunt, enigszins ontwijd.

Ook de pastorie is niet langer een priesterhuis, maar is samen met de feestzaal een "ontmoetingscentrum" geworden. Kerkgebouw en pastorie vormen niet langer een sacraal bolwerk.

Het nieuwe beeld op het kerkplein. (Foto Marc Desmedt.)

Toch blijft de honderdjarige Sint-Jan-de-Doperkerk van Huizingen een representatieve en indrukwekkende getuige van een vervlogen tijd, toen de Kerk kosten noch moeite spaarde om met een doordacht en coherent artistiek concept een dorpsgemeenschap voor zich te winnen.

BIBLIOGRAFIE.

Archief.

Parochiaal archief Huizingen. Verslagen van de kerkfabriek.

Archief Bestuur Monumenten en Landschappen Brussel Dossier Huizingen.

Archief Bestuur Monumenten en Landschappen Leuven. Dossier Huizingen.

Werken.

I. BAEKELANTS. *De glasschilderkunst in België in de negentiende en twintigste eeuw. Repertorium en documenten, Deel B*; Wommelgem, 1986.

A. M. M. BAL *Geschiedenis van Huizingen en van het kasteel*, Brussel, 1958.

J. DE MAEYER (red.) *De Sint-Lucasscholen de neogotiek 1862 1914*. Leuven, 1988.

W. MEULENKAMP, P. DE NIJS. *Buiten de kerk*. 1998.

MINISTERIE VAN DE NEDERLANDSE CULTUUR. *Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen*, Provincie Brabant, Kanton Halle. Brussel, 1983.

M. NEVENS. *Retrospectieve tentoonstelling Jozef Colruyt*. Gaasbeek, 7 juli, 1984.

L. REAU. *Iconographie de l'art chrétien*. T. II. *Iconographie de la Bible II nouveau testament*. Paris, 1957.

SERVILLE (vert.) *De la construction et de l'ameublement des églises*. In: *Bulletin des Métiers d'art*, 2me année, mars 1903, 3me année, 1904.

A. TIHON, *La Belgique, Histoire du Christianisme, des origines à nos jours*. T.IX, *Libéralisme, industrialisation, expansion Européenne (1830 1914)*, Paris, 1995.

J. VAN LAARHOVEN. *De beeldtaal van de christelijke kunst. Geschiedenis van de iconografie*. Nijmegen, 1997.

J. VERBESSELT. *Het ontstaan van het parochiewezen in Brabant*. DL. XIX. Dekenij Halle. Brussel, 1981.

Voorouders... gevonden?

DEEL 3

MARC DESMEDT

DE NAAMGEVING.

De familienaam.

De naamgeving van de arme sukkeltjes is een verhaal op zich.

Waar de heren van het vondelingenhuis het haalden is bij eerste benadering moeilijk te vatten, zeker is dat zij vaak hun fantasie de vrije loop lieten.

In 1813 was er te Brussel een klacht van de "Conseil Général de l'Administration des Hospices et Secours de Bruxelles" gericht aan de burgemeester om paal en perk te stellen aan de idiote en belachelijke naamgeving.

Pas in 1830 werd in het huishoudelijk reglement, voorzien dat noch belachelijke noch bekende familienamen mochten gegeven worden¹.

Wat volgt is slechts een sprokkel uit de registers van Brussel vooral van kinderen die in Beersel uitbesteed werden.

Misschien vinden zij die met een "moeilijke" naam opgezadeld zijn er enige troost bij.

Toch is er een evolutie vast te stellen in de naamgeving². In de oudste registers tot zowat 1771 wordt vooral "**logische**" naamgeving toegepast. Meestal is het verwijzing naar de vindplaats of naar een kenmerk van de vondeling. Ook het tijdstip van het vinden of de weersgesteldheid zijn concrete basiselementen.

Enkele voorbeelden:

Typische vondelingennaam:

Gevonden:

- in 1754: **Jacobus Verlaet**;
- in 1820: **Petronilla Naamloos**;
- in 1810: **Julienne Vodde**, had slechts enkele vodjes aan als kleding.

Plaats van vinden:

- 13 november 1763: **Lucia Vandenhoeck** "in het Ververshoeck";
- 13 oktober 1768: **Barbara De Schutter** "in de vloer van de herberg den groenen Jaegher op het Cantersteen";

-
- 9 mei 1770: **Gertrudis Van der Straeten** "op de straet recht over het Pannenhuis op Molenbeke"
  - 10 januari 1773: **Gasparis Mechelmans** "in de Bisschopstraet aen de poort van het bisschophuis";
  - 4 juli 1784: **Victor Van Rechtoven** "aen een poort die niet deur en gaet bynaer recht over het Spreckhuys van de Augustynen";
  - 17 juli 1788: **Genoveva Heker** "in de Lieve Vrouwe Broeders aen de deure van eenen Apotheker";
  - 16 maart 1789: **Maria Langhenstock** "aen de haege van den Doctor de Trene buyten de Vlaemsche poorte".

Tijdens de Franse periode vinden we verder ook nog:

- **Guillaume Bareelmans**, in Curegem aan de bareel op 22 ventose jaar 8;
- **Catharina Lescalie**, op de trappen van de Kapellekerk;
- **Catharine Romania Groenstraet**, in de groenstraat te Anderlecht;
- **Anselmus Halfstraet**, "Kaelaetstraet achter de poert van de Sellebruers".

Dag of tijdstip van vinden:

- 17 augustus 1758: **Joannes Devroegh**, gevonden om 2 uur 's morgens;
- 16 april 1770: **Hendrik Van Paeschen**, die op paasdag werd gevonden;
- 14 juli 1799: **Claudin Bastile**, werd gevonden op (26 messidor jaar 7) precies 10 jaar na de inname van de Bastille in Parijs;
- 5 januari 1810: **Melchior Orient**, daags voor Driekoningen;
- 6 januari 1810: **Gaspar Etoile**, op Driekoningen;
- 3 maart 1809: **Therèse Vrijdagh**, 3 maart van dat jaar was een vrijdag;
- 17 april 1809: **Joseph Maendagh**, 17 april 1809 was een maandag;
- 30 juni 1809: **Isabelle Zaedtj.**

Naam is verwijzing naar het karakteristieke teken of briefje dat bij de vondeling aangetroffen werd:

- 1809: **Barbe La Clef**, bij haar lag een deel van een kaartje met de beeltenis van Sint-Pieter, zij werd uitbesteed bij Sebastien Wijns in Dworp (Sint-Pieter bewaart de sleutel van de hemel);

- 1809: **Joseph en Josephine Tweelinck**, op een kaartje stond: "*dees tweelinck is niet gedoopt*";
- 1809: **Jacques Cuivre**, bij hem lag een koperen plaatje met een wit lint;
- 1810: **Etienne Sinagoge**, (gevonden op 25.10.1810) bij hem lag een deel van een beeldje met daarop "*l'invention de l'Enfant Jésus retrouvé dans le temple*". Hij werd uitbesteed bij Gilles De Belder in Linkebeek;
- 1810: **Jean Handschoen**, bij hem lag een gebreide handschoen met daarin een rood lint;
- 1810: **Jean Baptiste Finie**, op een briefje stond geschreven: "*Monsieur Je vous prie de conserver se petit beliez de se petit enfans finie*".

Weersgesteldheid van de dag van vinden:

Sara Regenvlaeg.

Fysische eigenschap van de vondeling:

Ludovica Bienfaite, Sebastien Dickbol, Lucie Maigre, Adelaïde Labelle, Pauline Folie en Desiré Langebeer (Alseberg).

Alsof het nog niet genoeg was een, op zijn minst, ongewone, om niet te zeggen belachelijke naam mee te krijgen, vonden de pastoors van die tijd nog de mogelijkheid de naam te "*vertalen*", te vervormen. Aan fantasie heeft het sommige niet ontbroken. We citeren enkele krasse gevallen:

- **Jacobus De Windt** wordt **Jacobus Duvend**;
- **Maria Anna Devienne** wordt **Maria Anna Van Weenen** of sterker nog, **Maria Anna Devinezo** genoemd.
- Een ander staaltje is dat **Barbara Drongenhofft** plotseling **Barbara Droogenhof** wordt en zelfs **Barbara Drogenhuskant**. "*Huskant*" betekent in het Brabants dialect: met kreupelhout begroeid talud, bv. langs een holle weg.
- **Maria Langenstock** wordt **Maria Terlangenstuk**;
- **Petronilla Naamloos** wordt **Petronille Mandeloos** of **Petronilla Mammeloos**.

Deze laatste naamvervorming laat ongetwijfeld zelfs een cynische gevoelloosheid doorschijnen.

Deze naamvervorming is mogelijk ook het gevolg van een voorheen veralgemeend gebruik om kennissen met een bijnaam of spotnaam aan te spreken. Vondelingen werden duidelijk als minderwaardig bestempeld en navenant behandeld.

Naar het einde van de 18de eeuw toe, worden meer en meer gefantaseerde namen gebruikt, zonder dat de logische namen evenwel helemaal verdwijnen.

De “*fantastische*” naamgeving komt voornamelijk tot uiting in korte reeksen of per duo. Meestal zijn het tegenstellingen (lang - kort, breed - smal,...) zoals **Anna Van Lanckstraet** en **Jacobus Van Cortstraten** beiden gevonden op 24 juli 1772.

Soms zijn het varianten op eenzelfde thema zoals bij **Louis Trompette** en **Eugene Timbal**, beide gevonden op 31 mei 1810 waar muziek-instrumenten de inspiratiebron zijn.

Andere voorbeelden die geen verdere commentaar behoeven zijn **Charles Denduyts** en **Louis Fransman** beide gevonden op 5 mei 1815, of **Vincent Vromedaet** en **Adèle Onbevlekt** beide gevonden op 3 juli 1815.

In heel wat gevallen zijn het reeksen die binnen een kort tijdsverloop gegeven worden en die steunen op een zelfde stramien. De oudste reeks stamt uit 1693, en is ingegeven door wijnnamen³.

Andere veel voorkomende combinaties zijn de varianten met gelijk-aardige suffixen. Voorbeelden hiervan zijn het -mans suffix.

In Beersel zijn er **Bellemans** Franciscus, **Bruggemans** Petrus (die 101 jaar oud werd), **Hechtmans** Lucas (die met de vondelinge Rest Catharina huwde en naar Linkebeek verhuisde), **Kruysmans** Joanna, **Mechelmans** Gasparis (met nakomelingen), **Pieremans** Catharina, **Pustemans** Catharina, **Smismans** Josephus en **Sopmans** Benedictus.

In Alseberg **Comans** Isabelle, **Deuremans** Victoria (die in Tenbroek woonde en gehuwd was met Jan Baptist Vandergugt een zager van beroep), **Wullemans** Judocus en **Hoogmans** Franciscus (een kleermaker uit het dorp, gehuwd met Goosens Petronilla. In Huizingen waren er onder andere: **Meulemans** Carolina, **Osmans** Gabriël en **Nordemans** Albertina (gehuwd met landbouwer Heysels Jan Baptist).

Ook het plaatsnaam-suffix meestal eindigend op -em, -gem en -ghem, en de suffixen -aer, -sack, -hout, -loos komen veelvuldig voor. Deze reeksen worden vaak meerdere malen, zij met enige tussentijd, hernomen.

Al de hersenspinsels van vondelingenmeesters en ambtenaren kunnen we moeilijk achterhalen, alhoewel, er duidelijk meermaals inspiratie is voortgevloeid uit, politieke (mis)toestanden van het ogenblik.

Tijdens de woelige periode 1787 tot 1790 is de politieke naamgeving onmiskenbaar aan de orde. Vooral de patriottische aanklachten tegen de hervormingen van de Oostenrijkers komen zowel in Leuven als in Brussel voor. Later tijdens de Franse revolutie wordt dit herhaald maar dan veelal als loftrumpet voor de republiek.

Sommigen onder de lezers zullen wel het verhaal kennen over de naamgevingen in het vondelingentehuis aan de Brusselsestraat te Leuven (portaal van de kapel van het Augustinessenklooster). In 1789, onder de regering van de Oostenrijkse Keizer Jozef II, werden enkele zinnen uit een pamflet van **Sincerus Recht-uyt** (alias **Joannes Josephus Vanden Elsken**, alias **Keuremenne** 1759-1803) tegen de toenmalige heersers gebruikt om de namen uit af te leiden.

De opeenvolgende namen van de vondelingen in het register waren: Maria **Enfin**, Petrus **Alles**, Joanna Maria **Gaetom**, Antonius **Zeep**, Joanna **Ende**, Joannes **Maegere**, Maria **Ratten**, Franciscus Antonius **Worden**, Cecilia **Vet**, Lucia **Metge**, Antonius **Stolen**, Franciscus **Goed**, Dominicus **Zoodat**, Ludovicus **Stelen**, Michaël **Herboots**, Leopoldus **Rooven**, Josina **Plunderen**, Philippus **Geene**, Anna Catharina **Zonde**, Henricus **Meer**, Paulus **Enis**, Josephus **Helaes**, Dorothea **Onder**, Maria Elisabeth **Watti**, Martinus **Rannen**, Michaël **Leeven**, Carolus **Wij**, Anna Maria **Galges**, Christina **Pruysman**, Joannes Baptista **Recruet**, Augustinus **Canon**, Bartholomeus **Komtons**, Mattheus **Helpen**, Bernardus **Uytde**, Benedictus **Slaever**, Nicolaus **Nije**, Catharina **Vanden**, Fredericus **Booze**, Elisabeth **Tyran**.

Alle namen na mekaar levert de volgende tekst: "*Enfin alles gaet om zeep. En de maegere ratten worden vet met gestolen goed, zoodat stelen, herboots roven, plunderen geene zonde meer en is. Helaes onder wat tyranen leven wij: galges, pruyzman, recruet, canon. Komt ons helpen uyt de slavernije van den booze tyran*".

Dat deze activist van Leuven ook in Brussel zeer goed bekend was blijkt uit het feit dat op 25 februari 1789 een vondeling de naam **Ernestus Keuremenne** krijgt, wat met zekerheid een verwijzing is naar de hiervoor genoemde pamflettist.

In Brussel zijn er eveneens reeksen van patriottische namen. Ze zijn wel iets minder duidelijk met mekaar verbonden. In mei 1787 is er volgende reeks: **Geschorst** Marcus, **Preysbaer** Norbertus, **Verkeert** Petrus, **Maetregel** Regina, **Plagens** Dorothea.

De gedachtegang zou wel eens kunnen zijn: (Door de politiek van Jozef II wordt) **geschorst** (al wat) **preysbaer** (was. Dat is) **verkeert** (en de) **maetregel** (is) **plagen(s)**⁴.

Andere reeksen van gefantaseerde namen zijn terug te vinden met onder andere de volgende thema's:

Gemoedstoestand:

Anna Maria Verdriet, Ursula Geluyt, Felix Lheureux,

Plantennamen of afgeleiden ervan:

Maria Theresia Kerselaer, Vincentius Kriekelaar, Bavo Wijranck, Bruno Renonckel, Antonius Roselaer, Petrus Josephus La Rose, Fructuose Fruyt, Marie Froment en Anna Maria Palmhout.

Plaatsnaam:

Jan Baptist Vanbeersel (omstreeks 1829 een 24 jarige landbouwer op Heidebroek in Alseberg), **Susanna Carloo** (Carloo is een gehucht van de gemeente Ukkel), **Livina Van Uccle, Adrianus Switserland, Henri Philippe De Bruxelles, Hendrik Van Brussel, François Brussel** en **Matieu Alost.**

Naam van een stof:

Catharina Diamand, Susanna Arduyn, Norbertus Esschenhout en Regina Caneel.

Naam van een muziekinstrument:

Cecilia Orgels, Louis Trompette en Eugène Timbal.

Vrome naam:

Mijn voorvader **Ludovicus Bonté** is er een van. Hij werd gevonden op 10 februari 1812 en was toen reeds 6 maanden oud. Daags nadien al werd hij uitbesteed bij Bartholomeus Mertens in Sint-Pieters-Leeuw. **Melchior Wieroock, Vincent Vromedaet, Adèle Onbevlekt, Thèrèse Goedemoeder, Albertina Cruysheer, Theresia Desirée** (gehuwd met Christianus Vandenbranden een landbouwer uit Dworp) en **Jacqueline Carème** (in Alseberg), **Norbertina Vaertwel** en **Franciscus Désiré** (in Huizingen).

Tijdens de Franse periode komen, vanaf 1796, reeksen die zich inspireren op het revolutionaire gedachtegoed zeer frequent voor:

Revolutionaire naam:

Bruno Sentinelle (woonde in Alseberg waar hij met Joanna Maria Van Rossom verschillende kinderen had), **Theodore Triomphateur, Jacques Drapeaux, Anna Directoire, Marie Liberté, François Bûonaparte, Heros Buonaparte, Hardi Buonaparte, Defenseur Republicain, Joseph Egypte** (gevonden 1ste complementaire dag van

het jaar 6, dit is op 17 september 1799, precies in volle campagne van Napoleon in Egypte), **Victoire Gagnée** en **Parfait Chevalier**. Deze laatste gevonden op 9 december 1812, vermoedelijk reeds 20 maanden oud. Hij verbleef in Beersel bij Henricus Serfranckx en Joanna Vandenbranden. Later huwde hij met Barbara Ophalvens uit Beersel. Zij gingen later naar Alsemberg wonen. Hij was er mandenmaker.

Naam van een Departement van de Franse republiek:

Adelaïde La Dyle, Euphrosine La Dendre, Napoleon Escaut, Sophie La Marne, Rosine La Seine, Beauduin La Moselle, Claude La Saône en **Aurèle Le Rhône**.

Naam uit de oudheid:

Marie Elisabeth Cleopatre, Pierre Joseph Brutus (de naam "Brutus" was zeer in trek en werd herhaaldelijk gebruikt), **Marcus Ovidius, Marcus Antonius, Charles Virgilius** en **Marcus Brutus**.

Latijnse naam:

Antoinette Octavia, Semiramis Aurelia, Therese Volumnia en **Sophie Veturia**.

Franse schrijver of filosoof:

Jean Jacques Rousseau en **Susane Voltaire**.

Naar een nationaliteit:

Charles Denduyts en **Louis Fransman** beiden gevonden op 5 mei 1815.

Heel wat vondelingen of verlaten kinderen kregen een geschreven boodschap mee. Hierdoor werden de vondelingenmeesters geïnformeerd dat het kind gedoopt was of werd er medegedeeld dat het kind zou worden teruggehaald. In de meeste gevallen vroeg de ouder het kind een welbepaalde voornaam te geven. Meestal bleef deze vraag zonder gevolg. Waarom wel of waarom niet, kunnen we moeilijk achterhalen.

In het geval van **Aldegonde Kortelings**⁵ blijkt uit de beschrijving van de kleding dat het zeer zeker een kind uit een goeude familie was: "*Elle portait pour renseignement un billet, contenant: Je vous prie d'avoir soin de cette enfant femelle & de la nommer aldegonde*". Zij kreeg haar voornaam.

Ook de volgende drie:

De Sire Petronilla gevonden op 15 februari 1755 kreeg de gevraagde naam:

"*daer was een briefken bij daer op stond peeternelle*"

Devienne Maria Anna gevonden op 26 november 1805 :

"elle portait pour renseignement un morceau de papier contenant ces mots: Marie Anna heeft haeren doep ontfangen den 12 november 1805."

Le Coq Joannes Baptistus gevonden op 23 juli 1800, *"Avec l'Enfant etait un Couppon d'une image sur le deriere duquel etait ecrit comme suit: Joannes out twee jaeren half"*.

Anderen kregen wel de gevraagde voornaam maar niet de familie-naam.

6 januari 1784: **Joannes Bennekens**, *"daer was een briefken bij daer op stont Joannes Bhijstant gedoopt in de Prochie van St Catharina den 6 Janry 1784"*.

14 januari 1756: **Garre Marie**, *"Een Briefken bij daer op stont: mesigneur me trouvant incapable de donner la nourriture a set petit anfans je suit obligé de le metre sout Les Seigneur de sette ville de Bruxelles il est babtise son non Sapelle Marie Lanne 1756 Leeger stont X"*. (Leeger = lager.)

12 maart 1783: **Gelleker Norbertina**, *"daer was een briefken bij daer op stont: cet enfant a ete assuré mais non pas babtisé on prie de luy donner le nom de marie francoise"*.

Voor de meesten echter werd een nieuwe naam bedacht:

12 mei 1769: **Van Eijckenbergh Nicolaus**, *"daer was eenbriefken bij daer op stont dit kint is gedoept sijnen naem Jan Crisstoffel hey is negen woecken houtij daer op stont sijt soo goedt van dit kint wel te ontfangen het is gedoopt sijnen naem is Philippus Jacobus"*.

11 december 1774: **Hoffstadt Hubertus**, *"daer was een briefken bij daer op stont het is gedoopt en het heet Josephus slaget wel gaede het sal gehaelt worden"*.

7 januari 1780: **Sopmans Benedictus**, *"daer was een stuck van een medaillie met een briefken bij daer op stont Loué Soet dien"*.

16 februari 1786: **Lollendyck Clara**, *"daer was een briefken bij daer op stont Maria Joanna Vanderbaut gedoopt"*.

17 juli 1788: **Heker Genoveva**, *"daer was een briefken bij daar op stont Cete Marianne Cambre Baptisé dans la vraie loi Chretienne"*.

4 maart 1793 **Spits Michaelis**, *"daer was een briefke bij daer op stond Joannes Gommarius bogaerts geboren 2 Meye 1793"*.

Alhoewel we geen poging ondernomen hebben, moet het voor bepaalde van deze vondelingen vrijwel zeker mogelijk zijn om de ouders op te sporen.

Vanaf 1796, na de afzetting van de vondelingenmeesters, wordt wel systematisch gevolg gegeven aan de vraag van de ouders, alhoewel er blijkbaar toch enig onderzoek gebeurde. Zoals bv. bij **Le Kimme Sophia**, een vondeling van waarvan de ouders door de politie blijkbaar opgespoord werden. Ze bleek een "natuurlijk" kind te zijn en kreeg aldus de naam van de moeder. Bijzonder is dat ze gedoopt werd onder de naam "**Sophie Zigera**", waarschijnlijk om op die manier aan de waakzaamheid van de overheid te ontsnappen. Of de ouders gestraft werden is niet vermeld. De akte luidde als volgt:

"Sophie Le Kimme née le 6 janvier 1812 a été trouvée à 5 heures du soir dans le tour adapté à la porte de l'établissement.

Elle était couverte de haillons. Portait pour marque caractéristique une déclaration du commissaire de la police attaché au Bureau de l'état civil de la mairie de cette ville, contenant ses nom et prénom et l'époque de sa naissance que celui-ci a constaté et qu'elle est Enfant naturelle, au bas de cette déclaration se trouve l'extrait baptisair de cet Enfant sous le nom de Sophie Zigera fille de Hubert Jarqou et Anne Marie Le Kimme, conjoints plus une carte de Taroc représentant le Valet de coupe".

vertaling: Sophie Le Kimme geboren op 6 januari 1812 werd gevonden om 5 uur 's avonds in de draailade van de deur van de instelling. Ze was bedekt met vodden. Ze droeg als bijzonder teken een verklaring van de politiecommissaris verbonden aan het bureel van de burgerlijke stand van deze stad, bevattende haar naam en voornaam en het tijdstip van haar geboorte die deze vaststelde alsook dat ze een natuurlijk kind is, onderaan deze verklaring bevindt zich de doopakte van dit kind onder de naam van Sophie Zigera dochter van Hubert Jarqou en Anne Marie Le Kimme, gehuwd, alsook een Tarot kaart "le Valet de coupe" voorstellende.

Zij belandde in Beersel in de Nering bij Willem Streulens. Daarna bij Toon Debue en Annemarie Crokaert, eveneens in de Nering. Later huwde zij er Mathias Deneyer, met wie ze minstens 6 kinderen had.

DE VOORNAAM.

Zeer merkwaardig is de keuze van de voornaam.

Bij de autochtone families van Beersel treffen we, tot op het einde van de 18e eeuw, vrijwel uitsluitend de zeer traditionele voornamen aan.

De komst van de vondelingen brengt hierin verandering. We sommen hier even enkele van de meest voorkomende "nieuwe" voornamen op die de vondelingen droegen, die bij ons terechtkwamen:

---

bij de meisjes:

Angelica, Agnes, Begga, Clara, Dorothea, Genoveva, Gudula, Helena, Lucia, Monica, Norbertina, Regina, Sophia, Susanna, Ursula, Victoria...

bij de jongens:

Adolphus, Benedictus, Bruno, Casimir, Claudius, Gabriel, Julius, Parfait, Placidius, Silvester, Victor, Vincentius...

In de periode 1730 en 1740 werden in Beersel 91 jongens geboren. Er werden slechts 24 verschillende voornamen gebruikt.

Voor de 82 meisjes waren het er in dezelfde periode slechts 20 (alle combinaties zoals Maria Anna, Anna Maria, Joanna Maria, Anna Catharina en Joanna Catharina inbegrepen).

Bij de vondelingen die tussen 1700 en 1850 in Beersel aanbelandden, was het aantal gebruikte voornamen veel uitgebreider.

Voor 84 jongens, niet minder dan 39 verschillende voornamen en voor de meisjes zelfs 45, varianten niet inbegrepen, voor 117 vondelingen.

Het is dus zonder meer duidelijk dat wanneer de vondeling later, als peter of als meter fungeert, deze de "nieuwe" voornaam doorgeeft, zodat de verspreiding ervan snel evolueert, vooral ook omdat "vondelingenfamilies" vaak op elkaar aangewezen zijn voor het leveren van peter of meter.

Anderzijds mogen we dit toch wel als een verrijking voor de lokale gemeenschappen aanzien. De voornaam is immers het eerste element dat het individu onderscheidt in zijn of haar familie, en dat kan wel al eens mislopen. Zo vond ik in Dworp in de periode tussen 1759 en 1791 niet minder dan 15 personen die **Petrus Petroons** noemden en dat mag je niet aan één of ander gebrek aan inspiratie toeschrijven, wel aan een scrupuleus doorgeven van de voornaam van de "peter".

Voor de meisjes noemde men in de 18e eeuw Maria, Catharina, Joanna, Anna of Elisabeth en daarmee had je ze bijna allemaal, op Petronilla, Barbara, Jacoba en Judoca na, die zowat de uitzonderingen vormden.

Bij de jongens was het iets ruimer en werd de meerderheid uitgemaakt door Joannes, Guilielmus, Joannes Baptistus en Egidius, gevolgd door Henricus, Philippus, Petrus, Sebastianus, Judocus, Antonius, Nicolaus en Franciscus en een reeks van minder gebruikte namen waaronder we Hiëronymus, Michaël en Jacobus kunnen vermelden.

TOT BESLUIT.

Ik hoop dat deze reeks van drie bijdragen de lezer wat meer inzicht heeft bijgebracht over de bewogen sociale geschiedenis die zich hier "bij ons" vorige eeuw heeft afgespeeld.

Voorbij?

Hier wel.

Maar wat te denken van Zuid-Amerika, Centraal-Afrika of het Verre-Oosten waar het onrecht om kansloos het leven te moeten instappen nog steeds een banaliteit schijnt te zijn.

VOETNOTEN.

1. AGR: Ministère de la Justice 65. Règlement de l'Hospice des Enfants trouvés et abandonnés de la ville de Bruxelles. Arrêté du 12 août 1830, art 8.
2. Anthroponymica - Vondelingen en hun naamgeving – Uitgegeven door het instituut voor naamkunde te Leuven onder de leiding van Prof. Dr. H. J. Van De Wijer en Prof. Dr. K. Roelandts 1956.
3. Anthroponymica - Vondelingen en hun naamgeving – Uitgegeven door het instituut voor naamkunde te Leuven onder de leiding van Prof. Dr. H. J. Van De Wijer en Prof. Dr. K. Roelandts 1956 pagina 46 en 47.
4. Anthroponymica - Vondelingen en hun naamgeving – Uitgegeven door het instituut voor naamkunde te Leuven onder de leiding van Prof. Dr. H. J. Van De Wijer en Prof. Dr. K. Roelandts 1956 pagina 52.
5. Zie nr 5 blz. 32.

Colofon

“En het dorp zal duren...”

Is het trimestrieel tijdschrift van het
Heemkundig Genootschap "van Witthem" - Beersel

januari - maart 2000 - nummer 7 - jaargang 2
Herdruk mei 2013

voorzitter   Jan De Cock
   J.B.Woutersstraat 37
   1652 Alseberg
   0476 465 306
   de_cock_jan@hotmail.com

ondervoorzitter   Marc Desmedt
   Dwersbos 109
   1650 Beersel
   02 377 27 94

secretaris   Michel Vastiau
   Leeuwerikenlaan 10
   1650 Beersel
   02 380 54 38

penningmeester   Agnes Walschot
   Stoofstraat 9 bus 2
   1650 Beersel
   02 380 67 31

Inlichtingen tijdens de kantooruren in het gemeentehuis te Beersel - dienst cultuur:
Alsebergsteenweg 1046
1652 Alseberg
02 359 16 16

Prijs van dit nummer € 10 - jaarlijks abonnement bedraagt € 24, te storten op rekeningnummer
001-3114341-38 van het Heemkundig Genootschap "van Witthem" Beersel, met vermelding van
naam, voornaam en adres, gevolgd door de aanduiding "Abonnement tijdschrift".

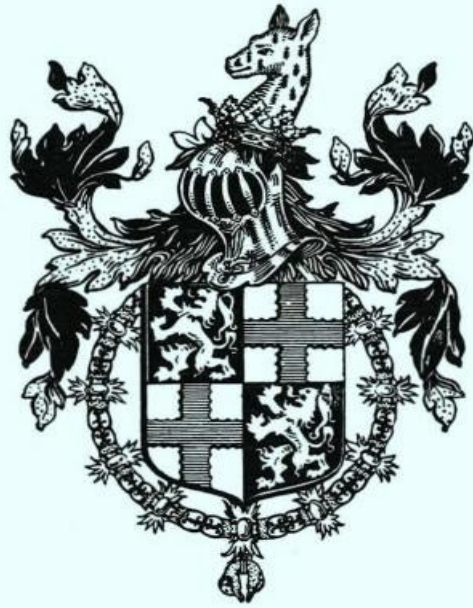
Werken mee aan dit nummer: Hugo Partous, Patric Maervoet, Wilfried Wouters, Marc Desmedt,
Giedo Debusscher, Frans Samijn en Edgar Winderickx.

Verantwoordelijke uitgever: Jan De Cock.

Eindvormgeving en druk: AB Copie, 02 380 49 95

*Heemkundig
Genootschap
"van Witthem"*